

SPRAWOZDANIE
BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

za rok 1928.

ROK V.

WARSZAWA

1929

SPRAWOZDANIE
BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

za rok 1928.

ROK V.

Biblioteka Jagiellońska

1002641575

WARSZAWA

1929

~~65312~~
~~III~~
~~-~~

443117

III

5(1828)

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE

UL. KRÓLEWSKA 5.

ODDZIAŁY:

1. BIAŁA (Bielsko)	11. ŁÓDŹ
2. BIAŁYSTOK	12. ŁUCK
3. BYDGOSZCZ	13. POZNAŃ
4. DROHOBYCZ	14. PRZEMYŚL
5. GDYNIA	15. RADOM
6. KATOWICE	16. RÓWNE
7. KOŁOMYJA	17. STANISŁAWÓW
8. KRAKÓW	18. TARNÓW
9. LUBLIN	19. WILNO
10. LWÓW	20. WŁOCŁAWEK

Rada Nadzorcza Banku Gospodarstwa Krajowego.

PREZES RADY:

Dr. Roman GÓRECKI

ZASTĘPCA PREZESA RADY:

Dr. Feliks MACISZEWSKI *)

CZŁONKOWIE RADY:

Dr. Leon BARAŃSKI

Dyr. Dep. Obrotu Pien. Min. Skarbu

Inż. Antoni OLSZEWSKI

b. Minister Przemysłu i Handlu

Inż. Jerzy DRECKI

Dyr. Dep. Pracy Min. Pracy i Op. Społ.

Stanisław ROŚCISZEWSKI

Dyr. Dep. Prezydjaln. Min. Rolnictwa

Inż. Kazimierz GÓRSKI

Wiceminister Robót Publicznych

Stefan STARZYŃSKI

Dyr. Dep. Prezydjaln. Min. Skarbu

Józef KOŻUCHOWSKI

Dyr. Dep. Ogólnego Min. Przem. i Handlu

Jan STRZELECKI

Dyr. Dep. Samorz. Min. Spr. Wewn.

KOMISARZ RZĄDOWY:

Witold BRONIEWSKI **)

ZASTĘPCY KOMISARZA RZĄDOWEGO:

Stefan RYBAŁTOWSKI

Witold PAWŁOWICZ

*) Mianowany Zastępcą Prezesa Rady dnia 5 lutego 1929 r.

**) Mianowany Komisarzem Rządowym B. G. K. dnia 9 marca 1928 r.

ZARZĄD BANKU.

PREZES BANKU:

Dr. Roman GÓRECKI

NACZELNY DYREKTOR BANKU:

Eustachy KORWIN-SZYMANOWSKI

ZASTĘPCY NACZELNEGO DYREKTORA BANKU:

Wacław KONDESKI*)

Dr. Feliks MERUNOWICZ*)

DYREKTORZY:

Dr. Leon BARYSZ

Dr. Adam PAWLIKOWSKI

Władysław BIZAŃSKI

Dr. Mieczysław SZENK

Walenty MILER

Jan Edward ŻYTKIEWICZ

*) Zatwierdzeni jako Zastępcy Naczelnego Dyrektora Banku dnia 15-go marca 1928 r.

S P I S T R E Ś C I.

I.

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W 1928 R.

	str.
Uwagi ogólne	9
Skarbowość	9
Waluta	10
Kredyt	10
Rolnictwo	11
Górnictwo i hutnictwo	12
Przemysł	13
Budownictwo	15
Handel	15
Zatrudnienie i płace	16

II.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO.

Uwagi ogólne	17
I. EMISJE I KREDYTY EMISYJNE (w obligacjach komunalnych, bankowych i budowlanych oraz w listach zastawnych)	
1. Pożyczki w obligacjach komunalnych	22
a) pożyczki dla samorządów powiatowych	23
b) pożyczki dla samorządów miejskich	23
c) pożyczki dla samorządów gmin wiejskich	25
d) pożyczki dla spółek wodnych i innych instytucyj prawnopublicznych	26
2. Pożyczki w listach zastawnych na majątki ziemskie i nieruchomości miejskie	26
a) pożyczki na majątki ziemskie	27
b) pożyczki na nieruchomości miejskie	28
3. Pożyczki konwersyjne w listach zastawnych i obligacjach budowlanych	28
4. Pożyczki przemysłowe w obligacjach bankowych	30
II. UDZIAŁ W PRZEDSIĘBIORSTWACH KONSORCJALNYCH	
31	
III. WKŁADY I KREDYTY GOTÓWKOWE	
35	
1. Wkłady i lokaty	35
2. Kredyty gotówkowe długo- i krótkoterminowe	36
a) kredyty dla przedsiębiorstw państwowych i konsorcjalnych	37
b) kredyty dla samorządów i przedsiębiorstw gminnych	39
c) kredyty dla kas oszczędności	39
d) kredyty dla spółdzielni	41
e) kredyty budowlane	42
f) kredyty dla rolnictwa	46
g) kredyty dla przemysłu	48
h) kredyty dla handlu	49
Kredyty eksportowe i importowe	49
i) kredyty dla banków	50

	s.r.
IV. GWARANCJE	51
V. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA	52
1. Sprawy personalne (ilość urzędników, uposażenie)	52
2. Reorganizacja Banku	52
3. Oddziały	52
4. Zmiany osobowe w Radzie Nadzorczej	53
5. Zmiany osobowe w Zarządzie	53
6. Zmiany statutu	53

III.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU ZA R. 1928	54
---	----

IV.

B I L A N S E.

1. Bilans z dn. 31. XII. 1928 r.	60
2. Rachunek zysków i strat za r. 1928	64
3. Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej B. G. K. z dn. 26. II. 1929 r.	66
4. Pismo Ministra Skarbu z dn. 26. III. 1929 r. o pokwitowaniu za r. 1928	67
5. Bilans Funduszu Emerytalnego urzędników i służ Banku Gospodarstwa Krajowego z dn. 31. XII. 1928 r.	69
6. Rachunek wydatków i dochodów Funduszu Emerytalnego za r. 1928	69

V.

SPIS TABLIC STATYSTYCZNYCH.

1. Stan emisji listów zastawnych i obligacyj	19
2. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach	21
3. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów powiatowych w obligacjach komunalnych	23
4. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów miejskich w obligacjach komunalnych	24
5. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów gmin wiejskich w obligacjach komunalnych	25
6. Podział zrealizowanych pożyczek dla spółek wodnych i in. instytucji prawno-publicznych w obligacjach komunalnych	26
7. Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki ziemskie w listach zastawnych	27
8. Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki miejskie w listach zastawnych	28
9. Podział skonwertowanych pożyczek budowlanych w listach zastawnych i obligacjach budowlanych	29
10. Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych	30
11. Wkłady i lokaty	35
12. Kredyty gotówkowe długo- i krótkoterminowe	36
13. Kredyty krótkoterminowe (bez rachunków Min. Skarbu)	37
14. Stan długo- i krótkoterminowych kredytów gotówkowych w dniu 31. XII. 1928 r. z podziałem na poszczególne działy życia gospodarczego	38
15. Kredyty budowlane przyznane i zrealizowane w poszczególnych latach	43
16. Podział kredytów budowlanych w/g funduszy w 1928 r.	44
17. Sumy pożyczek budowlanych przyznanych i wypłaconych w poszczególnych kwartałach 1928 r.	44
18. Sumy pożyczek budowlanych przyznanych i wypłaconych w 1928 r. przez Centralę i poszczególne oddziały	45
19. Podział gwarancji B. G. K. na poszczególne działy życia gospodarczego	51

31	17. OZWALAZENIA
32	18. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA
33	19. Zbiory naukowe (zbiór wrażeń i obserwacji)
34	20. Rozprawy naukowe
35	21. Odciski
36	22. Zbiory odcisków w formie fotograficznej
37	23. Zbiory odcisków w formie rycin
38	24. Zbiory rycin

III

39	25. OBLASNIENIA DO BILANSU ZA R. 1928
----	---------------------------------------

IV

BILANS

40	26. 1. Bilans z dn. 31 XII 1928 r.
41	27. 2. Rachunek zysków i strat za r. 1928
42	28. 3. Rachunek porównawczy bilansu i rachunku zysków i strat za r. 1928
43	29. 4. Plan bilansu i rachunku zysków i strat na rok 1929
44	30. 5. Bilans i rachunek porównawczy bilansu i rachunku zysków i strat na rok 1929
45	31. 6. Rachunek wydatków i dochodów budżetu państwa na r. 1928

ODWOLANKA STATYSTYCZNA

SPIS TABLIC STATYSTYCZNYCH

46	32. 1. Stan ilości i wartość wyrobów przemysłowych
47	33. 2. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych
48	34. 3. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
49	35. 4. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
50	36. 5. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
51	37. 6. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
52	38. 7. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
53	39. 8. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
54	40. 9. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
55	41. 10. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych dla wyrobów podstawowych i wyrobów
56	42. 11. Wzrost i spadek
57	43. 12. Karty wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
58	44. 13. Karty wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
59	45. 14. Stan ilości i wartość wyrobów przemysłowych w dniu 31 XII 1928 r.
60	46. 15. Karty wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
61	47. 16. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
62	48. 17. Stan wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
63	49. 18. Stan wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
64	50. 19. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych
65	51. 20. Pozytywny bilans wyrobów przemysłowych i wyrobów podstawowych

I.

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W 1928 R.

Rok sprawozdawczy, zamykający pierwsze dziesięciolecie Odrodzonej Polski, zaznaczył się dalszym znacznym postępem we wszystkich niemal dziedzinach życia gospodarczego. Produkcja, zatrudnienie, płace i konsumpcja w dalszym ciągu znacznie wzrosły; bankowość i handel wzmocty się i rozszerzyły swą działalność; dobrobyt społeczeństwa wzrósł. Dla oceny znaczenia ubiegłego roku jako etapu w odbudowie i rozbudowie gospodarczej kraju mniej charakterystyczne są jednak wspomniane poprzednio objawy poprawy ogólnego położenia gospodarczego, ile okoliczność, że po raz pierwszy bodaj od chwili wskrzeszenia Państwa Polskiego wystąpiły one w warunkach, które nazwaćby można normalnemi. W ub. r. bowiem w bardzo znacznym stopniu zanikły silne i zmienne wpływy uboczne, które w dawniejszych latach wywierały duży, często nawet dominujący wpływ na tok życia gospodarczego, wypaczając działalność instytucyj gospodarczych i zmuszając je do nienaturalnego rozrostu czy ścieśniania zakresu działania. Warunki pracy aczkolwiek nadal nie były łatwe, stały się jednak normalniejsze, a postęp dokonany w tych warunkach wydaje się być swego rodzaju sprawdzianem możliwości rozwojowych kraju. Okres sprawozdawczy nie był pozbawiony tarć i trudności, będących częściowo jeszcze następstwem nie zrównoważonego rozwoju lat ubiegłych, a częściowo wynikiem niedorozwoju niektórych gałęzi życia gospodarczego. Usiłowania w kierunku przezwyciężenia przeszkód i usunięcia braków, podejmowane zarówno przez koła rządowe jak i przez sfery gospodarcze i szerokie koła społeczeństwa, okazały się jednak skuteczne. Wydaje się, że oceniany z tego punktu widzenia rok ubiegły okaże się rokiem konsolidacji gospodarczej Państwa Polskiego.

Budżet państwowy układał się w roku sprawozdawczym zupełnie pomyślnie. Dochody Skarbu Państwa w 1928 r. osiągnęły sumę 3.045 milj. zł., w porównaniu więc z 1927 r. wzrosły o 477 milj. zł. (19%), głównie dzięki wzrostowi dochodu społecznego. Największą dochodowość wykazywały daniny publiczne (1.740 milj. zł., t. j. 57% ogólnej sumy dochodu), co w porównaniu z 1927 r. daje nadwyżkę 338 milj. zł. W grupie tej szczególnie dopisały podatki bezpośrednie, które z 587 milj. zł. w r. 1927 wzrosły do 739 milj. zł. w r. 1928. W wyniku znacznego wzrostu przywozu korzystnie rozwijały się również wpływy z ceł, które wzrosły w tym samym czasie z 316 do 448 milj. zł., to znaczy o 42%. Pozatem znaczną nadwyżkę w stosunku do 1927 r. dały monopole w następstwie wzrostu siły konsumcyjnej najszerzych warstw społecznych. Wzrost dochodów w grupie tej wynosił 158 milj. zł. (ok. 22%).

Bardzo znacznie jednak wzrosły również wydatki państwowe. Niewykonane w okresie marki polskiej oraz w pierwszych latach złotej inwestycje domagały się zrealizowania. Płace urzędnicze musiały być dostosowane do wzrostu ogólnego poziomu cen w kraju, w wyniku czego Rząd przyznał pracownikom państwowym 15% - owy dodatek do uposażeń. Wreszcie skutek zacią-

gnięcia w 1927 r. amerykańskiej pożyczki stabilizacyjnej bardzo poważnie wzrosły wydatki na obsługę zagranicznych pożyczek państwowych. Z powyższych przyczyn wydatki państwowe zwiększyły się w 1928 r. o 617 milj. zł. do 2.909 milj. zł.

Mimo wzrostu wydatków stosunkowo znacznie silniejszego od dochodów w dziedzinie finansów skarbowych rok 1928 został zamknięty poważną nadwyżką w wysokości 136 milionów zł. Pomyślne wyniki, osiągnięte w dziedzinie finansów państwowych, pozwoliły na tworzenie rezerw skarbowych. Łącznie z nadwyżką budżetową za 1928 r. oraz rezerwą w Banku Polskim z pożyczki stabilizacyjnej równają się one przeszło dwumiesięcznej kwocie wszystkich wydatków i wystarczają w zupełności na zaspokojenie normalnych potrzeb obrotu kasowego.

Zaufanie do stałości waluty polskiej, ugruntowane faktycznie własnymi siłami w drugiej połowie roku 1926, a ustawowo w październiku 1927 r., w roku sprawozdawczym umocniło się dzięki utrzymaniu się na wysokim poziomie rezerw kruszcowo - dewizowych Banku Polskiego. Stan kruszców i zagranicznych środków płatniczych zmniejszył się w ciągu roku tylko nieznacznie, mianowicie z 1.414 milj. zł. do 1.336 milj. zł., t. j. niespełna o 6% mimo, że bilans handlowy w 1928 r. wykazywał deficyt w poważnej sumie 854 milj. zł. (w 1927 r. 337 milj. zł.).

Ustabilizowanie się zapasów kruszcowo - dewizowych Banku Polskiego mimo znacznego deficytu naszego bilansu handlowego było uzyskane dzięki znacznemu dopływowi zagranicznych kredytów. Szczególnie krótkoterminowe lokaty i kredyty towarowe w ciągu całego roku płynęły nieprzerwanie do Polski, alimentując nasz bilans płatniczy. Kredyty te, obliczane na kilkaset milionów złotych, w bardzo wydatnej mierze przyczyniły się do pokrycia biernego salda bilansu handlowego, a tem samem do utrzymania stanu rezerw kruszcowo-dewizowych w Banku Polskim.

Natomiast znacznie słabszy był dopływ zagranicznych kredytów długoterminowych. W pierwszym półroczu 1928 r. w związku z korzystnie kształtującą się sytuacją na nowojorskim i londyńskim rynku pieniężnym zaznaczył się wprawdzie dopływ większych kredytów długoterminowych, zaciągniętych przeważnie przez samorządy (pożyczka amerykańska m. Warszawy w wysokości \$ 10 milj., pożyczka angielska m. Poznania na £ 1/2 milj., pożyczka amerykańska Województwa Śląskiego w sumie \$ 11.2 milj.). Jednakowoż już w drugiej połowie roku sprawozdawczego wskutek pogorszenia się sytuacji na amerykańskim rynku pieniężnym dopływ dalszych długoterminowych kredytów został zahamowany. Również zbyt polskich walorów o stałym oprocentowaniu na rynkach zagranicznych nie przybrał większych rozmiarów. Słaby zbyt polskich papierów procentowych zagranicą został jednak skompensowany wzrastającą chłonnością rynku krajowego. W 1928 r. polskie instytucje długoterminowego kredytu wypłaciły pożyczek hipotecznych w listach zastawnych ogółem na 354 milj. zł., gdy w 1927 r. wypłacono tych pożyczek na 214 milj. zł.

Stabilizujące się stosunki gospodarcze, wyrażające się w pomyślnym stanie finansów państwowych oraz w utrwaleniu waluty, wzrost ogólnego dobrobytu, wreszcie zaufanie zagranicy do naszych stosunków gospodarczych i politycznych były przyczyną wzmózonego wzrostu wkładów, a w związku z tem poważnego wzrostu działalności kredytowej instytucyj bankowych i ogólnej poprawy sytuacji bankowości. W ciągu pierwszych 9 miesięcy 1928 r. wkłady we wszystkich instytucjach kredytowych działających na terenie Polski wzrosły z 1.905 milj. zł. do 2.450 milj. zł., t. j. o 29%. Pocięszającym objawem jest fakt, że wkłady terminowe i oszczędnościowe zwiększały się znacznie szybciej niż bezterminowe, mianowicie o 50% (z 882 milj. zł. do 1.323 milj. zł.). Szczególnie silnie wzrosły oszczędności w kasach oszczędności oraz spółdzielniach kredytowych, które dzięki oparciu, jakie znajdują one w naszym Banku, cięszą się

wzrastającym zaufaniem społeczeństwa. Instytucje te zdołały zwiększyć wkłady o 64% wzgl. 44% (z 291 milj. do 447 milj. wzgl. z 114 milj. do 164 milj. zł.).

W związku z potęgującą się kapitalizacją, procentowo znacznie większą niż gdziekolwiek w Europie, działalność kredytowa instytucji finansowych rozwijała się pomyślnie. Ogólny stan krótkoterminowych kredytów w ciągu pierwszych 9 miesięcy 1928 r. podniósł się z 1.949 do 2.692 milj. zł., t. j. o 38%, podczas gdy w tym samym okresie 1927 r. wzrost wyniósł 560 milj. zł., t. j. 183 milj. zł. mniej.

Pomimo znacznego rozszerzenia działalności kredytowej banków państwowych i prywatnych ciasnota gotówkowa trwała w dalszym ciągu. Względna płynność panowała po ciężkiej zimie na wiosnę 1928 r., w jesieni zaznaczyło się znaczne pogorszenie, które dopiero z końcem roku zaczęło ustępować. Przyczyn trwających trudności kredytowych szukać należy w stale zwiększającej się produkcji kraju, podczas gdy zbyt, głównie na skutek zmniejszenia zdolności nabywczej rolnictwa, nie rozwijał się również szybko. W wyniku zapotrzebowanie na kredyt wzrosło bardzo znacznie. Starania, idące w kierunku przyspieszenia obrotu towarowego, nie odniosły skutku; przyczyniły się one bowiem do wydłużania obiegu weksli handlowych, co w wyniku raczej spotęgowało głód gotówkowy. Ostatnio jednak wskutek akcji licznych gałęzi produkcji, dążących do przeciwdziałania wydłużaniu się obiegu weksli, dysproporcja między podażą a popytem na kredyt się zmniejszyła, co w rezultacie odbiło się niżkowo na prywatnej stopie dyskontowej.

Położenie rolnictwa nie było tak pomyślne jak 1926/27 roku. Zbiory roku sprawozdawczego naogół przewyższały wprawdzie urodzaj 1927 r., realizacja jednak zbiorów odbywała się w warunkach gorszych aniżeli w zeszłym roku. Spadek cen ziemiopłodów przechylił utrzymującą się od dwóch lat równowagę między cenami wyrobów przemysłowych a cenami artykułów rolniczych na niekorzyść tych ostatnich, powodując tem samem skurczenie zdolności nabywczej i płatniczej szerokich rzesz ludności wiejskiej. Ta niżka cen dotknęła prawie wszystkie główne rodzaje ziemiopłodów. Przedewszystkiem spadły ceny zbóż, których przywóz i wywóz zagranicę podlegał cłom prohibicyjnym i zakazom przywozowym, podyktowanym troską o samowystarczalność aprowizacyjną kraju. W rezultacie eksportowano w znaczniejszych ilościach tylko jęczmień jako jedyne zboże wolne od opłat prohibicyjnych. Ceny ziemniaków i chmielu, wskutek dobrych wyników zbiorów i niepomyślnych warunków zbytu zagranicą, również niżkowały. Nieco korzystniej kształtowały się warunki sprzedaży dla lnu i siemienia lnianego oraz dla roślin strączkowych (groch, fasola), których wywóz w porównaniu z 1927 r. prawie się podwoił.

Również niepomyślne były konjunktury dla inwentarza żywego, wskutek czego sytuacja materialna drobnych rolników była szczególnie niepomyślna. Przedewszystkiem utrzymywał się nadal niski poziom cen nierogacizny, który nastąpił jeszcze w końcu 1927 r. pod wpływem powszechnej nadprodukcji trzody chlewnej. W rezultacie eksport polskiej trzody chlewnej w 1928 r. ilościowo był znacznie większy niż w roku poprzednim, choć wartość jego była stosunkowo mniejsza (w 1927 r. 771 tys. szt. wartości 168 milj. zł., w 1928 r. 1.279 tys. szt. wartości 208 milj. zł.). Poza to nieurodzaj i drożyzna pasz objętościowych, które to zjawiska wystąpiły w 1928 r. prawie w całej Europie, spowodowały w jesieni silną wyprzedaż bydła rogatego i koni po cenach znacznie niższych.

Mimo tego w roku sprawozdawczym w dziedzinie rozwoju produkcji i uregulowania warunków zbytu artykułów hodowlano - zwierzęcych poczyniono stosunkowo większe postępy niż w dziedzinie ziemiopłodów; świadczy o tem dalszy szybki rozwój jajczarstwa i mleczarstwa, budowa racjonalnie postawionych rzeźni i bekoniarni, założenie syndykatów eksportu trzody chlewnej

o była, wydanie ustawy o eksporcie jaj, przygotowanie ustaw o wprowadzeniu kwalifikowanego wywozu innych artykułów i t. p.

Wydatne zwiększenie zdolności produkcyjnej rolnictwa wymaga jednak uruchomienia na większą skalę długoterminowego kredytu amortyzacyjnego. W ciągu roku sprawozdawczego wypłacono pożyczek w listach zastawnych na hipoteki ziemskie na 229 milj. zł., w tem 19 milj. zł. przez nasz Bank, wobec 145 milj. zł. wypłaconych w ciągu 1927 r. Jednakowoż nasze faktyczne zapotrzebowanie długoterminowych pożyczek ziemskich przekracza znacznie dotychczasową podaż kapitałów nadających się do lokaty w rolnictwie.

Na światowych rynkach węglowych w dalszym ciągu ciążyła nadmierna podaż węgla, potęgując zaostrzoną po likwidacji skutków strajku angielskiego walkę o rynki zbytu między największymi eksporterami europejskimi, to jest Anglią, Niemcami i Polską. W wyniku skutecznych wysiłków polskich przemysłowców węglowych, popartych przez Rząd szczególnie w dziedzinie taryf przewozowych do portów, wywóz polskiego węgla zwiększył się w 1928 r. do 13.4 milj. tonn czyli przeszło o 15% w stosunku do poprzedniego roku. Poza silnym wzrostem eksportu do Czechosłowacji bardzo wydatne zwiększenie wykazał wywóz drogą morską do krajów zachodnich oraz skandynawskich i bałtyckich, gdzie węgiel polski skutecznie konkurował z węglem angielskim. Ponieważ jednak ceny w eksporcie morskim i do krajów, nieobjętych specjalnymi umowami (t. j. prócz Austrii, Węgier i Czechosłowacji), pod wpływem stałej obniżki cen konkurencyjnego węgla angielskiego kształtowały się wybitnie niskowo, wyniki finansowe eksportu naszego węgla w 1928 r. były stosunkowo mniej korzystne niż w 1927 r. Ceny węgla w kraju w kwietniu 1928 r. zostały podwyższone przeciętnie o 10%. Dalsza podwyżka cen niektórych asortymentów przeprowadzona została od połowy września. Rozwój przemysłu krajowego, a zwłaszcza dobra konjunktura w hutnictwie żelaza, przyczyniła się głównie do dalszego wzrostu zużycia węgla w kraju o 6% do ca 23.5 milj. tonn. Wydobyte węgla w 1928 r. wynosiło około 40.6 milj. tonn, czyli o 2.5 milj. tonn więcej niż w 1927 r., osiągając w ten sposób około 99% produkcji z 1913 r.

Podobnie jak rok poprzedni okres sprawozdawczy wykazał również wybitny wzrost pojemności rynku krajowego dla wytworów przemysłu metalurgicznego, szczególnie dla wyrobów hutnictwa żelaznego. W 1928 r. Syndykat Hut Żelaznych przydzielił zakładom hutniczym ogółem 713 tys. tonn dostaw czyli o 35% więcej niż w 1927 r. Umożliwiło to hutom zwiększenie wytwórczości w dziale wysoko-pieczowym do 684 tys. tonn, w stalowniach do 1.437 tys. tonn, w walcowniach do 1.055 tys. tonn. Tem samem hutnictwo przekroczyło produkcję zeszlóroczną w surówce o 10%, w stali o 15%, w wytworach walcowni o 20%.

Z powodu dalszego spadku cen cynku i ołowiu w ciągu 1928 r. eksport wytworów polskiego hutnictwa cynkowego, zajmującego w światowej gospodarce cynkowej nadal trzecie miejsce w produkcji, a drugie w eksporcie, pod względem finansowym był mniej korzystny niż w roku poprzednim. Jednakże zarówno wytwórczość jak wywóz hut polskich w stosunku do lat ubiegłych wykazały dalszy wzrost, choć wartość eksportu w porównaniu z 1927 r. znacznie się obniżyła.

Poprawa, jaka się zaznaczyła w polskim przemyśle naftowym po utworzeniu w końcu 1927 r. Syndykatu największych przedsiębiorstw, dzięki przedłużeniu Syndykatu na dalsze pięć lat i organizacji zbytu przetworów wykazała dalsze postępy. Koncentracja bowiem krajowej sprzedaży najważniejszych produktów naftowych umożliwiła odpowiednią poprawę ceny i stabilizację stosunków na rynku krajowym. Wydobyte ropy w Polsce dzięki kilku nowym dowierceniom wzrosło przeciętnie do 62 tys. tonn w miesiącu czyli o 3% w porównaniu z rokiem poprzednim. Większa ilość własnego surowca przyczyniła się do poprawy zatrudnienia zakładów rafineryjnych,

wskutek czego wytwórczość produktów naftowych wzrosła z 51.5 tonn przec. mies. w 1927 r. do około 55 tys. tonn przec. mies. w roku sprawozdawczym czyli o 7%.

W związku ze stałym zwiększaniem się zapotrzebowania rolnictwa na nawozy sztuczne wydobycie soli potasowych nadal wzrastało. Mimo jednak, że wydobycie tych soli z kopalni „Tesp“, w których finansowaniu Bank nasz jest poważnie zaangażowany, zwiększyło się z 276 tys. tonn w 1927 r. do 343 tys. tonn w 1928 r., to jest o 20%, podaż krajowego produktu nie mogła pokryć wzmacniającego się popytu na ten artykuł. Wobec tego w 1928 roku utrzymał się dość poważny przywóz zagranicznych soli potasowych, wynoszący 91 tys. tonn, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza wzrost przeszło o 10%.

Podobnie jak w innych krajach europejskich, przemysł włókienniczy okazał się u nas dziedziną najbardziej czułą na wahania konjunkturalne. Trudności zbytu dały się szczególnie wyraźnie odczuć w przemyśle łódzkim, który zachęcony korzystnymi obrotami w 1927 roku, w początkach 1928 r. utrzymał produkcję na wysokim poziomie z zimowych miesięcy roku poprzedniego. Ponieważ jednak eksport nie wykazał większego natężenia, a zbyt w kraju pod wpływem zacieśniającej się sytuacji finansowej nie przyjął spodziewanych rozmiarów, łódzkie fabryki włókiennicze już na początku sezonu letniego napotkały większe trudności zbytu, które starano się przezwyciężyć przez sprzedaż towaru za weksle o coraz odleglejszych terminach płatności. Usiłowania te nie przyniosły oczekiwanych rezultatów i już w drugim kwartale ub. r. przemysł łódzki widział się zmuszony przeprowadzić znaczniejsze ograniczenie wytwórczości. Dalsze odciążenie rynku spowodowane zostało przerwą pracy w październiku, wywołaną strajkiem włókienników. W połowie trzeciego kwartału zatrudnienie przemysłu łódzkiego zaczęło znowu wracać do normalnego poziomu. Ponieważ trudności przemysłu włókienniczego były głównie wynikiem braku jakiegokolwiek porozumienia co do rozmiarów produkcji i warunków sprzedaży, przystąpiono do kartelizacji tej gałęzi produkcji. Dotychczasowym wynikiem akcji w tym kierunku jest utworzenie w Łodzi w końcu ub. r. Syndykatu Przędzalń Bawełnianych, Konwencji Wytwórców Tkanin Wełnianych i Czesankowych oraz Sekcji Wytwórców Tkanin Damskich.

Korzystniej kształtowało się położenie fabryk włókienniczych w Bielsku, które mimo pogorszenia się konjunktur eksportowych w stosunku do poprzedniego roku wykazały dalszą poprawę zatrudnienia. Jednakowoż również w tym okręgu przemysł w celu zapewnienia sobie dostatecznego zbytu musiał udzielać odbiorcom coraz dłuższych terminów zapłaty, wskutek czego przemysłowcy bielscy, podobnie jak w Łodzi, dążą ostatnio do zorganizowania się celem unormowania rozmiarów produkcji i warunków zbytu. Położenie przemysłu tekstylnego w Białymstoku polepszyło się w 1928 r. głównie dzięki poprawie eksportu na Daleki Wschód; przemysł ten wykazał większe ożywienie zwłaszcza w okresie produkcji zimowej.

Przemysł metalowo-maszynowy w pierwszej połowie roku sprawozdawczego pracował w korzystnych warunkach przy wytwórczości do 30% wyższej niż przed rokiem. Dobra konjunktura nie utrzymała się jednak we wszystkich działach tego przemysłu. Pogorszenie bowiem sytuacji finansowej rolnictwa od połowy 1928 r. szczególnie ujemnie odbiło się na przemyśle maszyn i narzędzi rolniczych, który został zmuszony do sprzedawania towaru prawie wyłącznie na kredyt wekslowy o odległych terminach płatności. Spowodowało to wyczerpywanie się kapitałów obrotowych przedsiębiorstw tej branży, a w następstwie osłabienie tempa produkcji pod koniec roku.

Niezupełnie ziściły się również nadzieje przemysłu metalowego na ożywienie ruchu budowlanego, wskutek czego pewne trudności zbytu dały się zaobserwować w fabrykach, pracujących na potrzeby budownictwa. Natomiast bardzo korzystny rozwój w dalszym ciągu wykazał

przemysł elektrotechniczny i silników elektrycznych, który w stosunku do 1927 r. zwiększył swą wytwórczość prawie o połowę. W dziale maszyn dla przemysłu, zwłaszcza włókienniczych i obrabiarek, a także w dziale urządzeń dla cukrowni i młynów, fabryki krajowe odczuwały silną konkurencję wyrobów zagranicznych, importowanych w znacznie większych ilościach do Polski dzięki bardzo dogodnym warunkom kredytowym, udzielanym obcym dostawcom przez banki zagraniczne.

Zatrudnienie przemysłu drzewnego utrzymywało się w przybliżeniu na wysokim poziomie z 1927 r. Znamienna zmiana zaszła jedynie w kierunkach zbytu materiałów drzewnych; podczas gdy jeszcze w 1927 r. przeważająca część krajowej wytwórczości szła na rynki zagraniczne, w ubiegłym roku stosunek ten zmienił się. Pod wpływem zmniejszenia się popytu na drzewo na głównych naszych rynkach eksportowych w związku z osłabieniem ruchu budowlanego w Europie ceny drzewa zagranicą spadły. W rezultacie wywóz surowca do Niemiec, będących odbiorcą połowy naszego eksportu drzewnego, uległ znacznej redukcji. Natomiast wywóz tarcicy polskiej do Rzeszy zwiększył się w związku z zawarciem prowizorium drzewnego z Niemcami. Poważnej redukcji uległ również eksport drzewa polskiego do Anglii, skąd zostaliśmy wyparci przez tańszy towar szwedzki, fiński i rosyjski. W wyniku ogólny wywóz polskiego drzewa w porównaniu z 1927 r. spadł w ciągu ub. r. ilościowo ca o 20%, natomiast spadek wartościowy wywozu dzięki wywiezieniu stosunkowo większej ilości przerobionego materiału oraz uzyskania przeciętnie lepszych cen wynosił tylko 5%.

Z poszczególnych gałęzi przemysłu drzewnego na specjalną uwagę zasługuje przemysł dykt klejonych i fornierów, który rozwijał się bardzo dobrze i w porównaniu z 1927 r. zwiększył swój eksport przeszło o 50%. Pomyślnie rozwijał się również przemysł parkietowy oraz przemysł meblarski, zwłaszcza w dziedzinie mebli giętych, mającej charakter wybitnie eksportowy.

Zarysowujący się coraz wyraźniej w ubiegłych latach kierunek zbytu polskiego przemysłu cukrowniczego, korzystającego na terenie b. Kongresówki ze stałych kontyngentów kredytowych naszego Banku, utrzymywał się nadal. W kampanji bowiem 1927/28 r. sprzedano w kraju 347 tys. tonn cukru wobec 309 tys. tonn w kampanji 1926/27 r., co oznacza wzrost o 12%. Ten dość znaczny stały wzrost zbytu cukru wewnątrz kraju jest zjawiskiem niewątpliwie pomyślnym, pozwala bowiem na dalsze odciążenie naszego cukrownictwa od eksportu. Jest to tem ważniejsze, że po okresie dość korzystnych światowych koniunktur cukrowniczych w 1927 r. od wiosny ub. r. na międzynarodowych rynkach rozpoczął się silny spadek cen cukru.

Wskutek dobrego urodzaju kartofli w 1927 r. wytwórczość przemysłu przetworów ziemniaczanych w kampanji 1927/28 r. osiągnęła rekordową cyfrę ca 40 tys. tonn mączki ziemniaczanej. Zbyt mączki w kraju wzrósł w dalszym ciągu; eksport rozwijał się zadawalająco. Z powodu znacznego pogorszenia koniunktur eksportowych bieżąca kampanja 1928/29 r. przedstawia się znacznie gorzej niż poprzednia.

Pracujący na potrzeby Państwowego Monopoli Spirytusowego przemysł gorzelniczy, którego produkcja od trzech lat systematycznie spadała, wykazał dość znaczny wzrost wytwórczości z 57,8 milj. litr. 100° spirytusu w kampanji 1926/27 r. do 66,2 milj. litr. w kampanji 1927/28 r., t. j. o 14%. Przyczyną tego jest uruchomienie większej ilości gorzelni.

Dalsza zwyżka cen skór surowych na rynkach zagranicznych i zwyżka cen skór gotowych odbiła się ujemnie na zbycie wyrobów naszych garbarni, które z trudem tylko wytrzymywały konkurencję czechosłowackiego i austriackiego przemysłu garbarskiego. W wyniku sytuacji finansowa polskiego garbarstwa była nadal trudna, o czem najlepiej świadczy fakt, że w znacznym stopniu musiało ono przerabiać surowiec zagraniczny, otrzymywany na dogodnych

warunkach kredytowych, podczas gdy eksport skór surowych z Polski wykazywał dalszy poważny wzrost.

W pomyślnie rozwijającym się przemyśle chemicznym Polski na naczelne miejsce wysuwa się przemysł nawozów sztucznych. Wskutek znacznego wzrostu zapotrzebowania przez rolnictwo, produkcja i zbyt nawozów sztucznych wytwórni krajowych wykazały w 1928 roku cyfry rekordowe. Szczególnie silne było zapotrzebowanie na nawozy azotowe, które przekroczyło znacznie zdolności przetwórcze Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i spowodowało Rząd do budowy nowej wytwórni w Tarnowie. Dobrze rozwijał się także przemysł nawozów superfosfatowych, który w 1928 r. sprzedał ca o 20% więcej, niż w 1927 r. Postęp zaznaczył się również w pozostałych działach przemysłu chemicznego jak w fabrykacji kwasu siarkowego, sody, materiałów wybuchowych, karbidu, produktów węglpochodnych, barwników, tłuszczów, przetworów kostnych, sztucznego włókna, gumy, środków farmaceutycznych i t. p.

Ruch budowlany głównie dzięki szerokiej akcji inwestycyjno-budowlanej władz państwowych oraz samorządów wykazał silniejsze ożywienie, zwłaszcza w pierwszej połowie zeszłorocznego sezonu. Znaczniejsze inwestycje komunalne przeprowadzane były głównie dzięki uzyskaniu pożyczek zagranicznych (Warszawa, Poznań, Woj. Śląskie), jak również dzięki inwestycyjnym kredytom Banku Gospodarstwa Krajowego. Szczególną inicjatywę budowlaną wykazały w tym roku zwłaszcza Poznań (w związku z Powszechną Wystawą Krajową), Warszawa i Łódź. Zarówno inwestycje rządowe jak i samorządowe prócz budynków administracyjnych oraz inwestycji o charakterze użyteczności publicznej obejmowały również budowę mieszkań dla urzędników i robotników. Natomiast prywatne budownictwo mieszkaniowe nie przybrało w ostatnim roku większych rozmiarów, a nawet w drugiej połowie sezonu pod wpływem pogorszenia się sytuacji na rynku pieniężnym wykazało zupełną zależność od rozmiarów akcji kredytowej z funduszy państwowych, przeprowadzanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Wielkie zapotrzebowanie kredytów państwowych, spowodowane brakiem dopływu kapitałów prywatnych na cele budownictwa mieszkaniowego, znalazło swój wyraz w bardzo wysokiej sumie pożyczek, przyznanych na budowę przez Komitety Rozbudowy, które pod naporem bardzo wielkiej ilości zgłoszeń o kredyty zaopiniowały do końca ub. r. pożyczek na sumę o 260 milj. zł. wyższą niż przewidywały wyznaczone fundusze rządowe.

Rok sprawozdawczy był dla handlu mało pomyślny. Mimo ożywienia, zaznaczającego się w licznych gałęziach produkcji, w handlu w 1928 r. nie nastąpiła poprawa. Obroty w handlu zwiększyły się wprawdzie dość znacznie, głównie wskutek większego ruchu w pierwszej połowie roku, w drugiej jednak połowie 1928 r. zaznaczył się dotkliwy zastój w licznych gałęziach, szczególnie włókienniczej, trykotażowej, konfekcyjnej i skórzaney. W dodatku wskutek niekorzystnego kształtowania się cen osłabła siła finansowa handlu. Ciężkie jego położenie pociągnęło za sobą pogorszenie się wypłacalności, wyrażające się we wzroście ilości protestów weksli, zwłaszcza w ostatnich miesiącach 1928 r.

Ruch portowy w Gdyni zarówno w wywozie jak i w przywozie wykazywał rekordowy rozwój. W 1928 r. przybyło do Gdyni 1.108 statków o łącznej pojemności 985 tys. tonn rej. netto, wypłynęło natomiast 1.093 statków o pojemności 974 tys. tonn. W porównaniu z 1927 r., w którym przybyło 530 statków o pojemności 423 tys. tonn rej. netto, wyszło zaś 519 statków o tonażu 416 tys. tonn, cyfry powyższe stanowią potężny, 100%-owy wzrost. Przywieziono razem 190 tys. tonn różnych towarów, przeważnie złomu, żelaza, nawozów sztucznych, ryżu oraz drobnicy, natomiast wywieziono 1.767 tys. tonn ładunku, przeważnie węgla. Odpowiednie cyfry za

1927 r. wyrażają się w wysokości 7 tys. tonn względnie 889 tys. tonn. Wobec planowo postępującej rozbudowy portu w r. b. należy liczyć się z dalszym wzrostem ruchu towarowego w Gdyni.

O dalszym pomyślnym rozwoju gospodarczym Polski w 1928 r. świadczy również wydatna poprawa na rynku pracy, zaznaczająca się w silnym zwiększeniu się liczby zatrudnionych, jak też we wzroście płac robotniczych. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych osiągnęła swój najwyższy stan w roku sprawozdawczym w końcu stycznia cyfrą prawie 182 tys. osób; już począwszy od lutego bezrobocie stale malało, obniżając się do nienotowanego dotychczas poziomu około 78 tys. osób w końcu października. Jak zwykle corocznie w miesiącach zimowych pod koniec roku liczba osób bez pracy wzrosła ca do 130 tys., była jednak prawie o 35 tys. mniejsza niż w końcu grudnia roku poprzedniego. Już od stycznia równocześnie ze spadkiem bezrobocia wzrasta stan zatrudnienia w górnictwie, hutnictwie i przemyśle przetwórczym. Liczba robotników zatrudnionych w tych zakładach zwiększyła się z ca 707 tys. w końcu 1927 r. do 792 tys. na koniec 1928 r. Równocześnie ze wzrostem zatrudnienia zwiększyła się wydajność pracy robotniczej w licznych gałęziach produkcji. W górnictwie węglowym np. w roku sprawozdawczym wydajność pracy robotniczej podniosła się w dalszym ciągu o kilka procent, przewyższając wydajność przedwojenną z 1913 r. o kilkanaście procent. Płace we wszystkich prawie gałęziach produkcji doznały znaczniejszej podwyżki, a przeciętny poziom płac pod koniec 1928 r. był przeszło o 10% wyższy niż w końcu 1927 r.

II.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO.

1928. Jag.

Rok 1928 był dla Banku Gospodarstwa Krajowego pierwszym pełnym okresem obrachunkowym, w którym działalność jego odbywała się według nakreślonych wskazań programowych, odpowiadających jego wytycznym statutowym oraz charakterowi państwowej instytucji kredytowej. Na tem polega jego zasadnicza różnica z 1927 r., w którym Bank dopiero przechodził od poczynań finansowych, powstałych w wyniku likwidacji ostrego przesilenia gospodarczego z lat 1924 i 1925, do spełniania właściwych sobie zadań. Stabilizacja bowiem stosunków gospodarczych kraju w 1928 r. ułatwiła mu znakomicie koncentrowanie swych wysiłków na tych działach życia gospodarczego, które wyznaczały mu wskazania programowe lub które weszły w sferę jego działalności jako państwowego instytutu kredytowego, będącego narzędziem polityki ekonomicznej Rządu. Stąd też można powiedzieć, że w ubiegłym roku Bank Gospodarstwa Krajowego utrwalił swe stanowisko głównego dostawcy długoterminowego kredytu emisyjnego dla naszego życia gospodarczego oraz ośrodka finansującego zbiorowe potrzeby społeczeństwa i że dzięki temu zajął on określone miejsce w systemie ekonomicznym kraju.

Ze względu na szerokie zainteresowanie finansowe Banku Gospodarstwa Krajowego, kierownictwo tej instytucji dążyło do nawiązania i utrzymania ściślejszej łączności ze sferami samorządowymi i gospodarczymi tak dla lepszego zapoznawania się z rzeczywistymi wymogami życia gospodarczego jak dla zaznajamiania szerszych rzesz obywateli z działalnością i zadaniami Banku. Do tego celu zmierzały odczyty i konferencje Prezesa Banku p. dr. Romana Góreckiego, odbywane w ważniejszych ośrodkach życia gospodarczego: odczyty o B. G. K. we Lwowie, Gdańsku i Poznaniu, ostatni w obecności p. Prezydenta Rzeczypospolitej; udział jego wraz z Dyrekcją w zjeździe regionalnym w Lublinie; porozumiewanie się p. Prezesa Banku ze sferami gospodarczymi podczas objazdów oddziałów. Dzięki temu zbliżeniu do czynników zainteresowanych bezpośrednio w kredytach naszej Instytucji Bank nagromadził sporo materiału faktycznego, który pozwoli mu na dalsze pogłębianie i doskonalenie swej działalności.

Miarą znacznych postępów operacyj Banku Gospodarstwa Krajowego w 1928 r. może być pokaźny wzrost sumy bilansowej z zł. 1.425 milj. w końcu 1927 r. do zł. 1.715 milj. w końcu 1928 r. Konieczność utrzymania racjonalnego stosunku między sumą bilansową a kapitałami własnymi oraz dalszy silny napór kredytowy na Bank ze strony życia gospodarczego spowodował potrzebę podwyższenia kapitału zakładowego Banku Gospodarstwa Krajowego. Stąd też w grudniu ubiegłego roku kapitał zakładowy Banku został podwyższony o zł. 30 milj. do zł. 150 milj.,

wskutek czego kapitały własne osiągnęły w końcu 1928 r. zł. 195 milj. Kapitały te są całkowitą własnością Rządu. Ponieważ jednak statut przewiduje również udział samorządów w kapitale B. G. K. i działalność Banku w coraz wyższym stopniu koncentruje się na udzielaniu kredytów związkom komunalnym, okazało się pożądanem dopuszczenie samorządów do uczestniczenia w kapitale naszej Instytucji. Wyraz temu życzeniu dała uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 28 października 1928 r. Sprawa ta jest obecnie w toku załatwiania.

I. EMISJE I KREDYTY EMISYJNE

(W OBLIGACJACH KOMUNALNYCH, BANKOWYCH I BUDOWLANYCH ORAZ W LISTACH ZASTAWNYCH)

W roku sprawozdawczym mimo niesprzyjającej konjunktury dla lokaty papierów o stałym oprocentowaniu Bank Gospodarstwa Krajowego poczynił dalsze postępy w dziedzinie długoterminowego kredytu amortyzacyjnego. Gdy bowiem w końcu 1927 r. na zł. 1.027 milj. ogólnej sumy pożyczek Banku wypadło zł. 391 milj. pożyczek w obligacjach i listach zastawnych, t. j. 38% całości, to w końcu 1928 r. na zł. 1.331 milj. ogółu kredytów wypadło pożyczek emisyjnych na zł. 583 milj., co stanowi prawie 44% całkowitej sumy. Wynika z tego, że wzrost długoterminowego kredytu emisyjnego w 1928 r. był stosunkowo większy niż innych kategorii kredytów Banku. W ten sposób w roku sprawozdawczym wysiłek finansowy Banku Gospodarstwa Krajowego szedł przede wszystkim w kierunku rozwijania długoterminowego kredytu amortyzacyjnego. Dzięki temu działalność jego przybiera coraz bardziej sprecyzowany charakter instytucji kredytu emisyjnego zgodnie z jego zadaniami statutowymi oraz z wytycznymi programowymi, ustalonymi w 1927 roku.

O postępach Banku w dziedzinie długoterminowego kredytu amortyzacyjnego pouczają następujące cyfry: w 1928 r. Bank wypłacił ogółem długoterminowych pożyczek w listach zastawnych i obligacjach na sumę zł. 201,8 milj., podczas gdy dla 1927 r. analogiczna cyfra wynosiła zł. 194,5 milj.

Emisje Banku Gospodarstwa Krajowego w obiegu, jak to wynika z tabeli na stronie 19, wzrosły ze zł. 357,6 milj. w dn. 31.XII. 1927 do zł. 551,2 milj. w dn. 31.XII. 1928 (razem ze zwaloryzowanymi listami zastawnymi i obligacjami b. Banku Krajowego ostatnia kwota wyniesie zł. 583,8 milj.), co oznacza w ciągu roku sprawozdawczego wzrost o 54%. W okresie sprawozdawczym Bank emitował w dalszym ciągu przeważnie papiery tego samego typu, co w roku poprzednim, to znaczy 7% i 8% listy zastawne w zł. w zł., 7% obligacje komunalne w zł. w zł. oraz 7½% obligacje bankowe w zł. w zł. Prócz tego od połowy roku Bank uruchomił specjalną emisję 7% obligacji komunalnych w dolarach, przeznaczonych początkowo do lokaty na rynkach zagranicznych, w samym zaś końcu roku wypuścił pierwszą partję 8% obligacji budowlanych w zł. w zł.

W ciągu 1928 r. Bank sprzedał ogółem własnych listów zastawnych na znaczną sumę zł. 245,9 milj. Emisje te prawie całkowicie zostały ulokowane na rynku krajowym. Nabywcami emisji Banku, podobnie jak w poprzednich latach, były przede wszystkim instytucje kredytowe i ubezpieczeniowe, jak P. K. O., Bank Polski, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych i wreszcie Skarb Państwa, który skupił większą partję listów zastawnych i obligacji komunalnych. Popyt na długoterminowe zobowiązania Banku ze strony szerszych mas ludności, będących przed wojną główną kategorią nabywców tego rodzaju papierów, pozostawał nadal minimalny. Również zagraniczne rynki pieniężne nie wykazywały większego zainteresowania polskimi papierami wartości-

STAN EMISJI LISTÓW ZASTAWNYCH I OBLIGACYJ*)

D A T A	Listy zastawne		Obligacje komunalne					Obligacje bankowe	Obligacje budowlane	Razem
	8 ⁰ / ₀ emisji w zł. dawn. paryt.	7 ⁰ / ₀ emisji w zł. obecn. paryt.	8 ⁰ / ₀ emisji w zł. dawn. paryt.	7 ⁰ / ₀ emisji w zł. obecn. paryt.	8 ⁰ / ₀ w dol.	7 ⁰ / ₀ w dol.	7 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ w zł. obecn. paryt.	8 ⁰ / ₀ w zł. obecn. paryt.		
									w	
31.XII. 1926 r.	12,370.158	—	46,980.940	—	108,403.154	—	—	—	168,254.252	
" 1927 "	58,857.712	798.000	83,765.376	106,294.800	105,363.480	—	2,565.000	—	357,644.368	
31.I. 1928 "	59,250.216	1,969.200	83,765.376	111,533.800	104,284.886	—	2,565.000	—	363,368.478	
29.II. " "	59,933.916	3,201.800	82,711.188	123,708.800	104,284.886	—	5,987.800	—	379,828.390	
31.III. " "	60,836.916	5,685.500	82,711.188	129,616.800	104,284.886	—	5,987.800	—	389,123.090	
30.IV. " "	60,836.916	9,397.000	82,711.188	134,420.800	104,026.380	—	7,197.800	—	398,590.084	
31.V. " "	59,261.482	11,901.300	82,711.188	137,062.000	104,026.380	—	7,362.800	—	402,325.150	
30.VI. " "	59,278.682	13,529.800	82,711.188	143,066.200	104,026.380	6,952.920	7,842.800	—	417,407.970	
31.VII. " "	59,278.682	17,419.200	82,711.188	148,681.200	102,912.130	25,583.180	12,247.800	—	448,833.380	
31.VIII. " "	60,499.882	19,996.800	81,613.312	155,784.200	102,912.130	33,739.490	13,612.800	—	468,158.614	
30.IX. " "	62,512.282	22,121.300	81,613.312	157,213.000	102,912.130	34,764.600	14,067.800	—	475,204.424	
31.X. " "	62,818.442	22,843.300	81,613.312	158,948.000	102,635.796	38,419.340	14,067.800	—	481,345.990	
30.XI. " "	62,818.442	24,378.400	81,613.312	160,504.800	102,635.796	39,399.880	14,101.900	—	485,452.530	
31.XII. " "	62,230.804	28,795.852	81,613.312	209,284.800	102,635.796	41,895.800	24,531.900	190.800	551,179.064	

Stan emisji 8⁰/₀, 7¹/₂⁰/₀ i 7⁰/₀ listów zastawnych i obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego

w dniu 31. XII. 1928 r. zł, 551,179,064.—

Stan emisji 4¹/₂⁰/₀ i 4⁰/₀ listów zastawnych i obligacji b. Banku Krajowego w dniu 31.XII. 1928 r. 32,596.323.44

Ogólny stan emisji w dniu 31.XII. 1928 r. zł. 583,775.387.44

*) 8⁰/₀ listy zastawne i 8⁰/₀ obligacje komunalne I emisji przeliczono według parytetu: 1 zł. dawny = 1.72 zł. obecnych. Obligacje komunalne w dolarach przeliczono według parytetu: 1 dolar = 8,914 zł. obecnych.

wemi tem bardziej, że w drugiej połowie 1928 r. zaznaczyło się znaczne pogorszenie na najważniejszym rynku pieniężnym, mianowicie nowojorskim. W rezultacie suma uplasowanych za granicą własnych długoterminowych obligów była niewielka, wynosiła bowiem zł. 17,4 milj.

Niewielka chłonność krajowego rynku na obligi o stałym oprocentowaniu przy równoczesnym dość znacznym nacisku nań ze strony instytucji długoterminowego kredytu uniemożliwiły Bankowi wydajniejsze polepszenie kursu swych papierów na giełdach krajowych. Kurs bowiem 8% listów zastawnych i 8% obligacji komunalnych, podniósł się w dn. 11 lutego 1928 r. z 93% do 94% wartości nominalnej, utrzymał się aż do końca roku na niezmiennym poziomie. 7% listy zastawne i 7% obligacje komunalne, wprowadzone na giełdę ze względu na trudności techniczne dopiero w końcu roku sprawozdawczego, notowane były po kursie 83%, który odpowiada przeliczeniu kursu papierów 8% -owych. Natomiast wskutek zainteresowania giełdy wiedeńskiej nastąpiło dość znaczne ożywienie obrotów 4% i 4½% -wemi skonwertowanymi listami zastawnymi i obligacjami b. Banku Krajowego, notowanymi na giełdach lwowskiej i krakowskiej (kurs 4%-wych papierów wynosił 54 — 54½% wart. nom., 4½%-wych zaś 57 — 62½% wart. nom.).

Wyniki działalności Banku w dziedzinie długoterminowego kredytu amortyzacyjnego w 1928 r. są bardzo charakterystyczne. Suma zrealizowanych w ciągu 1928 r. pożyczek samorządowych wynosiła 72% całości, gdy w roku 1927 udział samorządów wynosił 21% ogółu kredytów. Wobec udzielenia zaś w 1928 r. mniejszej aniżeli w 1927 r. sumy pożyczek hipotecznych na nieruchomości ziemskie i miejskie stosunek ich do ogólnej kwoty długoterminowych kredytów emisyjnych wynosił w okresie sprawozdawczym 15% wobec 24% w roku poprzednim. Cyfry te wyraźnie wskazują na przesunięcie w ciągu 1928 r. punktu ciężkości działalności Banku na zaspakajanie w zakresie długoterminowego kredytu w pierwszym rzędzie zapotrzebowania samorządów wszelkiego rodzaju. Natomiast w okresie sprawozdawczym Bank w mniejszym stopniu zajmował się kredytem hipotecznym na nieruchomości miejskie i wiejskie, rezerwując sobie narazie szerszy zakres działalności w dziedzinie hipotecznego kredytu inwestycyjnego dla przemysłu oraz kredytu z konwersji pożyczek budowlanych. W ten sposób rok 1928 przyniósł pierwsze dodatnie wyniki stosowanej od połowy 1927 r. planowej polityki Banku, w myśl której w dziedzinie długoterminowego kredytu emisyjnego Bank jako instytucja państwowa w pierwszym rzędzie ma uwzględniać potrzeby ciał publiczno-prawnych przy pewnym ograniczeniu sfery hipotecznego kredytu ziemskiego i miejskiego jako należącego również do zakresu działalności prywatnych instytucji.

O podziale wypłaconych przez Bank Gospodarstwa Krajowego do dn. 31-go grudnia 1928 r. kredytów w listach zastawnych i obligacjach poucza następujące zestawienie:

Powiaty	pożyczek	159	na sumę	zł. 45,954.690 t. j.	8.1%
Miasta	"	218	"	" 243,456.486 "	42.8%
Gminy Wiejskie	"	22	"	" 888.640 "	0.1%
Inne Samorzady	"	15	"	" 13,660.400 "	2.4%
Majątki ziemskie	"	348	"	" 50,562.400 "	8.9%
Nieruchomości miejskie	"	559	"	" 40,964.706 "	7.2%
Konwersja pożyczek budowlanych	"	59	"	" 2,887.800 "	0.5%
Przemysł	"	15	"	" 24,677.800 "	4.3%
Skarb Państwa	"	2	"	" 146,200.000 "	25.7%
Ogółem		pożyczek 1397	na sumę	zł. 569,252.922 t. j.	100.0%

1. POŻYCZKI W OBLIGACJACH KOMUNALNYCH.

W ciągu 1928 roku Bank wypłacił samorządom zł. 145,7 milj. pożyczek w obligacjach komunalnych, a więc kwotę bardzo bliską sumy analogicznych pożyczek zrealizowanych za cały poprzedzający 3½-letni okres istnienia naszej Instytucji (zł. 158,2 milj.). Przy rozdziale tej rekordowej sumy Bank starał się o możliwie równomierne uwzględnienie potrzeb poszczególnych części kraju. Stąd też gdy z sumy zrealizowanych do końca 1927 r. pożyczek samorządowych 88% przypadało na województwa centralne a 12% na resztę kraju, to udział województw centralnych w kredytach zrealizowanych w ciągu 1928 r. spada do 59%, pozostałych zaś województw podnosi się do 41%

Zgodnie ze swemi programowemi założeniami Bank udzielał samorządom pożyczek przede wszystkim na inwestycje, przynoszące odpowiedni dochód na spłatę należności z tytułu oprocentowania i amortyzacji. Niezależnie jednak od tego ze względów ogólnopństwowych udzielano również pożyczek na budowę dróg bitych.

Z sumy zł. 145,7 milj. pożyczek zrealizowanych w ciągu 1928 r. na kredyty inwestycyjne przypada około zł. 100 milj. Z kwoty tej przeznaczono: 40% na elektryfikację, 22% na budowę dróg, 16% na budowę rzeźni, hal targowych i łaźni, 4,2% na meljoracje podstawowe dla spółek wodnych i wreszcie 17,8% na wszelkie inne inwestycje samorządowe jak budowę cegielni, betoniarni, szkół, szpitali i t. p. Zgłoszone w okresie sprawozdawczym zapotrzebowanie kredytu na powyższe cele przekraczało zł. 200 milj., wobec czego zrealizowane pożyczki pokryły je zaledwie w połowie. Mimo to jednak udzielenie przez Bank pokażnej sumy kredytów na inwestycje samorządowe miało doniosłe znaczenie dla życia gospodarczego Polski. Przez wzmoczenie bowiem dzięki wydatnej pomocy finansowej Banku działalności inwestycyjnej samorządów nastąpiło znaczne zwiększenie zatrudnienia na robotach publicznych oraz w przemysłach, związanych z pracami inwestycyjnymi, co w rezultacie przyczyniło się do spadku bezrobocia w 1928 r. do rozmiarów nienotowanych w poprzednich latach.

Z pośród kredytów inwestycyjnych wynoszących, jak wyżej wskazano, około zł. 100 milj. zwrócić należy uwagę na grupę pożyczek w 7% obligacjach dolarowych, wypłaconych w sumie \$ 4,7 milj. wart. nom. (= zł. 41,9 milj.). Pożyczki te pozostają w związku z usiłowaniami Banku ulokowania na rynku amerykańskim większego portfela obligacyj komunalnych, które miały być wydane na podstawie pożyczek udzielonych samorządom. Ponieważ rokowania z amerykańską grupą finansową nie osiągnęły wyniku, Bank przyszedł z pomocą tym samorządom, które miały uzyskać pożyczki w związku z zamierzoną transakcją i, pragnąc zaspokoić ich zapotrzebowanie kredytowe przynajmniej w najkonieczniejszym rozmiarze, przyznał im pożyczki w łącznej sumie \$ 5,2 milj., z czego w roku sprawozdawczym wypłacono \$ 4,7 milj.

Poza kredytami udzielonemi bezpośrednio na inwestycje mieszczą się w ogólnej rocznej sumie zrealizowanych pożyczek zł. 145,7 milj. kredyty specjalne w sumie zł. 46,2 milj., udzielone miastom Lublin, Częstochowa, Radom i Piotrków, które przy pomocy kredytów firmy Ulen & Co. zaangażowały się w bardzo poważne inwestycje i skutkiem tego znalazły się w trudnościach finansowych. Otóż celem specjalnych pożyczek Banku dla tych miast było umożliwienie im pokrycia zaległych zobowiązań i utrzymania równowagi budżetowej aż do czasu, kiedy przeprowadzone inwestycje osiągną pełną rentowność.

a) Pożyczki dla samorządów powiatowych.

Rozwój pożyczek dla samorządów powiatowych charakteryzuje niżej podane zestawienie:

Pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1927 r.	83 szt.	na sumę	zł. 24,381.000
" " w ciągu 1928 r.	101 " " "	" " "	27,612.042
" " do dnia 31.XII. 1928 r.	184 szt.	na sumę	zł. 51,993.042

z tego:

anulowano " " "	7 " " "	" " "	2,910.352
zrealizowano " " "	159 " " "	" " "	45,457.690
pozostaje do zrealizowania w 1929 r.	18 " " "	" " "	3,128.000

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów powiatowych w obligacjach komunalnych:

Województwa	d o d n i a 31.XII, 1928 r.									do dnia 31.XII, 1927 r.		
	o g ó ł e m			w 8 ^o / _o obl. kom. I em.		w 7 ^o / _o obl. kom. II em.		w 7 ^o / _o obl. kom. doł.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma			
										w z ł o t y c h		
Centralne . . .	101	32,048.670	69.8	36	13,090.920	39	10,266.600	26	8,691.150	42	14,300.520	87.4
Wschodnie . . .	30	7,543.770	16.4	5	1,032.000	7	1,118.800	18	5,392.970	6	1,100.800	6.8
Zachodnie . . .	9	2,534.560	5.5	1	430.000	7	1,748.000	1	356.560	1	430.000	2.6
Południowe . .	19	3,827.690	8.3	5	526.320	7	1,474.000	7	1,827.370	5	526.320	3.2
Razem . . .	159	45,954.690	100.0	47	15,079.240	60	14,607.400	52	16 268.050	54	16,357.640	100.0

Jak widzimy, suma pożyczek wypłaconych samorządom powiatowym w ciągu 1928 r. jest blisko dwa razy tak wielką jak suma analogicznych pożyczek za cały poprzedni okres istnienia Banku. W podziale tych kredytów między poszczególne części kraju widzimy w 1928 r. te same charakterystyczne przesunięcia, co wogóle w długoterminowych pożyczkach samorządowych, to znaczy znacznie większy wzrost kredytów dla województw wschodnich, zachodnich i południowych niż dla województw centralnych.

Bank udzielał samorządom powiatowym kredytów przedewszystkiem na budowę dróg bitych, następnie na budowę betoniarni, klinkierni, w minimalnych zaś rozmiarach na budowę szkół (przeważnie we wschodnich województwach).

b) Pożyczki dla samorządów miejskich.

Pożyczki miejskie Banku ilustruje poniższe zestawienie:

Pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1927 r.	157 szt.	na sumę	zł. 183,568.576
" " w ciągu 1928 r.	109 " " "	" " "	100,086.290
" " do dnia 31.XII. 1928 r. ogółem	266 szt.	na sumę	zł. 283,654.866

z tego:

anulowano " " "	18 " " "	" " "	4,331.950
zrealizowano " " "	218 " " "	" " "	243,456.486
pozostaje do zrealizowania w 1929 r.	30 " " "	" " "	35,866.430

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów miejskich w obligacjach komunalnych:

Woje- wództwa	d o d n i a 31.XII. 1 9 2 8 r.										do dn. 31.XII.1927r.			
	ogółem]			w 8 ⁰ / ₀ obl. kom. I em.		w 7 ⁰ / ₀ obl. kom. II em.		w 8 ⁰ / ₀ obl. kom. dol.		w 7 ⁰ / ₀ obl. kom. dol.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma			
												w z ł o t y c h		
Centralne . .	116	192,548.126	79.1	42	14,878.000	56	60,370.800	9	110,034.416	9	7,264.910	57	125,127.416	89.2
Wschodnie . .	24	7,108.760	2.9	8	2,528.400	15	3,332.400	—	—	1	1,247.960	11	3,242.200	2.3
Zachodnie . .	40	22,635.350	9.3	9	9,786.800	27	9,505.800	1	1,069.680	3	2,273.070	10	10,856.480	7.8
Południowe . .	38	21,164.250	8.7	6	1,035.440	23	14,201.000	—	—	9	5,927.810	6	1,035.440	0.7
Razem	218	243,456.486	100.0	65	28,228.640	121	87,410.000	10	111,104.096	22	16,713.750	84	140,261.536	100.0

Wynika z niego, że w 1928 r. pożyczki dla miast stanowiły główną sferę działalności Banku w zakresie długoterminowego kredytu emisyjnego, wynosząc 51% ogólnej sumy pożyczek amortyzacyjnych, wypłaconych w okresie sprawozdawczym.

Jeżeli kwotę pożyczek wypłaconych miastom przez Bank w 1928 r. porównamy z kwotą zł. 29,1 milj. wszystkich analogicznych pożyczek zrealizowanych do końca 1927 r., którą to kwotę otrzymamy po wyeliminowaniu pożyczek Ulenowskich jako mających specjalny charakter, przekonamy się, że w ciągu roku sprawozdawczego Bank zwiększył kredyty dla miast 3½ razy. Nawet w razie zmniejszenia omawianych kredytów w roku sprawozdawczym o sumę pożyczek sanacyjnych (dla Lublina, Częstochowy, Radomia i Piotrkowa, razem zł. 46,2 milj.) jako niemających bezpośredniego związku z inwestycjami, pozostaje jeszcze kwota zł. 57,0 milj. blisko dwukrotnie wyższa od kwoty pożyczek z lat poprzednich.

W terytorjalnym rozdziale kredytów dla miast zwraca również uwagę wzrastający w 1928 r. udział województw południowych i zachodnich, a malejący udział województw centralnych. Uderzająco mały procent kredytów dla województw wschodnich tłumaczyć należy słabym rozwojem gospodarki miejskiej na tych terenach oraz małą zdolnością kredytową tamtejszych samorządów.

Wśród pożyczek inwestycyjnych, udzielonych samorządom miejskim, znajduje się szereg kredytów, które posiadają doniosłe znaczenie gospodarcze.

Miasto Włocławek otrzymało kredyty w sumie zł. 4,9 milj. (z czego w roku sprawozdawczym zł. 1,4 milj.) na budowę elektrowni okręgowej, która ma zasilać prądem również okoliczne powiaty.

Miasto Bydgoszcz uzyskało pożyczkę zł. 5,2 milj. na budowę nowej elektrowni, która obecnie jest na ukończeniu. Nadto przyznano miastu \$ 300 tys. na wykup starej elektrowni. Ostatnia kwota została wypłacona z początkiem 1929 r.

Miasto Gdynia otrzymało w roku sprawozdawczym kredyty w sumie zł. 3,7 milj. Pożyczki te służą na dalszą rozbudowę miasta w związku z jego rozwojem jako portu handlowego.

Miasto Łódź zrealizowało pożyczkę zł. 3,5 milj. na przeprowadzenie kanalizacji i wykup elektrowni.

Miasto Lwów uzyskało pożyczkę zł. 7,7 milj. na inwestycje w elektrowni i gazowni, na rozbudowę wodociągów i kanalizacji oraz na budowę domów dla pomieszczenia bezdomnych.

Miasto Poznań uzyskało kredyt zł. 2 milj. na wzniesienie budynku dla użytku Powszechnej Wystawy Krajowej z tem, że w budynku tym znajdzie później pomieszczenie szkoła handlowa.

Miasto Stanisławów realizuje pożyczkę, którą mu przyznano w sumie zł. 2,2 milj. na budowę elektrowni i rzeźni oraz na spłatę krótkoterminowych zobowiązań.

Miasto Kalisz zużywa otrzymaną pożyczkę zł. 1,9 milj. na wykonanie planu regulacyjnego, na budowę rzeźni i chłodni oraz na rozszerzenie elektrowni.

Miasto Lublin zbudowało elektrownię przy pomocy pożyczki Banku w wysokości zł. 2,2 milj.

c) Pożyczki dla samorządów gmin wiejskich.

Niżej podany wykaz zrealizowanych pożyczek dla samorządów gmin wiejskich zajmuje w obecnym sprawozdaniu po raz pierwszy osobne miejsce. W poprzednim bowiem sprawozdaniu Banku włączono sumę pożyczek udzielonych gminom wiejskim do sumy kredytów dla miast ze względu na stosunkowo drobne kwoty pierwszych.

Pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1927 r.	16 szt.	na sumę zł.	509.340
„ „ w ciągu 1928 r.	30 „ „ „ „		1,076.800
„ „ do dnia 31.XII. 1928 r.	46 szt.	na sumę zł.	1,586.140
z tego: anulowano „ „ „	7 „ „ „ „		125.300
zrealizowano „ „	22 „ „ „ „		888.640
pozostaje do zrealizowania w 1929 r.	17 „ „ „ „		572.200

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów gmin wiejskich w oblig. komunalnych:

Województwa	do dn. 31.XII. 1928 r.							do dn. 31.XII. 1927 r.		
	o g ó ł e m			w 8 ⁰ / ₀ obl. kom. I em.		w 7 ⁰ / ₀ obl. kom. II em.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma			
w z ł o t y c h										
Centralne	8	410.040	46.1	4	132.440	4	277.600	5	270.040	66.3
Wschodnie.	3	133.000	15.0	—	—	3	133.000	—	—	—
Zachodnie	3	117.200	13.2	1	17.200	2	100.000	1	17.200	4.2
Południowe	8	228.400	25.7	3	120.400	5	108.000	3	120.400	29.5
Razem	22	888.640	100.0	8	270.040	14	618.600	9	407.640	100.0

Jak z powyższej tabeli wynika, kredyty dla gmin wiejskich nie osiągnęły również i w roku sprawozdawczym poważniejszej sumy, w każdym jednak razie wynoszą one blisko 120% sumy wszystkich tego rodzaju pożyczek, zrealizowanych w latach poprzednich.

Gminom wiejskim udzielano pożyczek przeważnie na budowę dróg gminnych. Poza wykazanymi powyżej pożyczkami zrealizowanymi przyznał Bank szereg kredytów gminom wiejskim we wschodnich województwach (woj. nowogródzkie). Z tych ostatnich zrealizowano w roku sprawozdawczym tylko kilka pożyczek, reszta przyjdzie do realizacji w 1929 roku.

d) Pożyczki dla spółek wodnych i innych instytucyj prawno-publicznych.

Następujący wykaz ilustruje pożyczki dla podanych w tytule samorządów:

Pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1927 r.	7 szt. na sumę	zł. 2,261.400
„ „ w ciągu 1928 r.	10 „ „ „ „	11,852.000
„ „ do dnia 31.XII. 1928 r.	17 szt. na sumę	zł. 14,113.400
z tego:		
anulowano „ „ „	1 „ „ „ „	375.000
zrealizowano „ „	15 „ „ „ „	13,660.400
pozostaje do zrealizowania w r. 1929 r.	1 „ „ „ „	78.000

Podział zrealizowanych pożyczek dla spółek wodnych i innych instytucyj prawno-publicznych w obligacjach komunalnych:

Województwa	d o d n i a 31.XII. 1 9 2 8 r.									do dnia 31.XII. 1927 r.		
	o g ó ł e m			w 8 ⁰ / ₀ obl. kom. I em.		w 7 ⁰ / ₀ obl. kom. II em.		w 7 ⁰ / ₀ obl. kom. dol.		ilość	suma	‰
	ilość	suma	‰	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma			
w z ł o t y c h												
Centralne . . .	4	1,850.000	13.5	—	—	4	1,850.000	—	—	1	750.000	61.8
Wschodnie . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zachodnie . . .	7	11,650.000	85.3	1	344.000	3	2,392.000	3	8,914.000	1	344.000	28.3
Południowe . .	4	160.400	1.2	2	120.400	2	40.000	—	—	2	120.400	9.9
Razem	15	13,660.400	100.0	3	464.400	9	4,282.000	3	8,914.000	4	1,214.400	100.0

Jak wynika z zestawienia, udzielił Bank w roku sprawozdawczym korporacjom tej kategorii pożyczek na sumę zł. 12,4 milj., co w stosunku do cyfry z roku poprzedniego oznacza wzrost przeszło dziesięciokrotny.

Z pośród kredytów udzielonych w ciągu roku sprawozdawczego spółkom wodnym należy wymienić dalsze pożyczki dla Spółki Wodnej Powiatu Radomskiego w kwocie zł. 500 tys. i kredyt dla Związku Regulacji rzeki Rawy w Katowicach w kwocie zł. 2,2 milj.

Poza spółkami wodnymi korzystały z kredytów Banku inne instytucje prawa publicznego, którym Bank udzielał pomocy finansowej w przeprowadzaniu zadań, mających doniosłe znaczenie gospodarcze. Do tej grupy kredytów należą: pożyczka \$ 150 tys. dla Związku Elektryfikacyjnego Powiatów Chełmno — Świecie — Toruń na elektryfikację tych powiatów oraz kredyt \$ 850 tys. udzielony Pomorskiemu Związkowi Komunalnemu w Toruniu na budowę zakładu wodno-elektrycznego w Żurze i na rozszerzenie sieci elektrycznej celem dostarczania energii dla rozbudowującego się miasta i portu Gdyni.

2. POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE.

W roku 1928 Bank udzielił pożyczek w listach zastawnych na majątki ziemskie i na nieruchomości miejskie w kwocie zł. 31 milionów wobec zł. 47 milj. w roku 1927. Spadek tej kategorii kredytów jest wynikiem wspomnianej już tendencji Banku do ograniczenia działalności

w zakresie hipotecznego długoterminowego kredytu emisyjnego. Wobec tego, że działalność prywatnych instytucyj w roku sprawozdawczym poczyniła stosunkowo znaczne postępy, Bank kładł mniejszy nacisk na zaopatrywanie swej klienteli w pożyczki w listach zastawnych, by móc tem intensywniej rozwijać działalność w kierunku zaspakajania innych potrzeb kredytowych, zwłaszcza w dziedzinie potrzeb samorządowych.

Wobec tego przy udzielaniu pożyczek w listach zastawnych stosowano ścisłą selekcję zgłoszeń, uwzględniając stosownie do uchwały Rady Nadzorczej przede wszystkim cele, zmierzające do podniesienia produkcji względnie pozostające w związku z odbudową i rozbudową. Selekcję tę przeprowadzono ostrzej w stosunku do obszarów, które korzystają już z pomocy kredytowej innych instytucyj (towarzystw kredytowych). Niemniej wielka ilość zgłoszeń o kredyt i spraw dojrzałych do decyzji świadczy o silnem zapotrzebowaniu kredytu hipotecznego, niewspółmiernem ze środkami, jakimi dysponują krajowe instytucje długoterminowego kredytu.

a) Pożyczki na majątki ziemskie.

Stosownie do ustalonego podziału kompetencji między państwowymi instytucjami kredytowymi, Bank Gospodarstwa Krajowego udzielał pożyczek w listach zastawnych większym majątkom ziemskim o obszarze od 180 ha, podczas gdy Państwowy Bank Rolny zaopatrywał w analogiczne kredyty warsztaty rolne o obszarze poniżej tej normy.

Pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1927 r.	458 szt.	na sumę	zł. 74,403.700
„ „ w ciągu 1928 r.	115 „ „ „	„ „ „	„ 16,561.720
„ „ do dnia 31.XII. 1928 r.	573 szt.	na sumę	zł. 90,965.420
z tego: anulowano „ „ „	195 „ „ „	„ „ „	„ 32,672.020
zrealizowano „ „ „	348 „ „ „	„ „ „	„ 50,562.400
pozostaje do zrealizowania w 1929 r.	30 „ „ „	„ „ „	„ 7,731.000

Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki ziemskie w listach zastawnych:

Województwa	do dn. 31.XII. 1928 r.							do dn. 31.XII. 1927 r.		
	o g ó ł e m			w 8 ⁰ / ₀ list. zast. I em.		w 7 ⁰ / ₀ list. zast. II em.		ilość	suma	‰
	ilość	suma	‰	ilość	suma	ilość	suma			
	w z ł o t y c h									
Centralne	202	27,233.640	53.9	138	17,332.440	64	9,901.200	140	17,385.640	55.2
Wschodnie	58	7,420.360	14.7	36	4,752.360	22	2,668.000	36	4,599.760	14.6
Zachodnie	42	9,076.360	17.9	33	6,730.360	9	2,346.000	27	5,466.160	17.4
Południowe	46	6,832.040	13.5	35	4,957.040	11	1,875.000	31	4,033.400	12.8
Razem	348	50,562.400	100.0	242	33,772.200	106	16,790.200	234	31,484.960	100.0

Udział kredytów ziemskich naszej Instytucji w ogólnej sumie pożyczek długoterminowych zrealizowanych w ciągu roku sprawozdawczego wynosił 9,5% wobec 13,3% z roku poprzedniego.

Cyfry powyższe nie uwydatniają jeszcze tendencji Banku zasilania kredytem przede wszystkim tych terytorjów, które pozbawione są pomocy kredytowej innych instytucyj względnie na których pomoc ta jest najślabsza, zwłaszcza w województwach wschodnich i zachodnich. Jest to wynikiem konieczności honorowania promes, wydanych jeszcze w okresie, kiedy działalność Banku nie uwzględniała czynnika terytorjalnego w tej formie, jaka jest obecnie aktualną.

b) Pożyczki na nieruchomości miejskie.

Pożyczki na nieruchomości miejskie charakteryzuje następujące zestawienie:

pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1927 r.	631 szt.	na sumę	zł. 63,903.148
„ „ w ciągu 1928 r.	325 „	„ „ „ „	13,800.724
„ „ do dnia 31.XII. 1928 r.	956 szt.	na sumę	zł. 77,703.872
z tego: anulowano „ „ „	292 „	„ „ „ „	29,660.206
zrealizowano „ „	559 „	„ „ „ „	40,964.706
pozostaje do zrealizowania w 1929 r.	105 „	„ „ „ „	7,078.960

Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki miejskie w listach zastawnych:

Województwa	do dn. 31.XII. 1928 r.							do dn. 31.XII. 1927 r.		
	o g ó ł e m			w 8 ⁰ / ₀ list. zast. I em.		w 7 ⁰ / ₀ list. zast. II em.		ilość	s u m a	°/o
	ilość	s u m a	°/o	ilość	s u m a	ilość	s u m a			
								w z ł o t y c h		
Centralne . . .	185	20,470.160	50.0	129	16,263.460	56	4,206.700	127	14,784.660	51.0
Wschodnie . . .	40	3,200.340	7.8	24	2,553.340	16	647.000	23	2,505.180	8.6
Zachodnie . . .	127	7,378.824	18.0	64	4,982.324	63	2,395.500	62	4,638.000	16.0
Południowe . . .	207	9,915.382	24.2	132	7,639.982	75	2,275.400	127	7,060.342	24.4
Razem . . .	559	40,964.706	100.0	349	31,439.106	210	9,525.600	339	28,988.182	100.0

Z ogólnej sumy długoterminowych pożyczek zrealizowanych w ciągu roku sprawozdawczego przypada 5,9% na pożyczki miejskie wobec 11,1% z roku poprzedniego.

W stosunku do zrealizowanych w roku sprawozdawczym pożyczek ziemskich przedstawiają kredyty na nieruchomości miejskie niską sumę. Wzajemny stosunek ilościowy wyraża się w proporcji 3 : 2 na korzyść kredytów ziemskich. Na takie ukształtowanie się sum wpłynęła znowu ilość dawnych promes wymagających honorowania w pierwszej linii, wśród których przeważały promesy dotyczące kredytów ziemskich.

Faktycznie jednak Bank kładzie obecnie silniejszy nacisk na pożyczki miejskie z jednej strony ze względu na niewielki stopień aktywności towarzystw kredytowych miejskich, z drugiej zaś strony z uwagi na konieczność wspierania pożyczkami w listach zastawnych akcji budowlanej, prowadzonej przy pomocy funduszy rządowych, które nie pokrywają zapotrzebowania w wystarczającej mierze.

3. POŻYCZKI KONWERSYJNE W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH BUDOWLANYCH.

Kredyty budowlane udzielane były przez Bank Gospodarstwa Krajowego od kilku lat w formie krótkoterminowych pożyczek z zabezpieczeniem wekslowem i hipoteczno-kaucyjnym. W maju 1927 r. wyszło rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, a w grudniu tegoż roku rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu. Obydwa te rozporządzenia normowały sprawę konwersji kredytów budowlanych na długoterminowe pożyczki hipoteczne w papierach emisyjnych.

Opracowanie jednak formy kredytów i dostosowanie postanowień zawartych w rozporządzeniach do zasad techniki bankowej wymagało dłuższego czasu ze względu na liczne kwestje prawne i konieczność ułożenia osobnej instrukcji i zatwierdzenia jej przez właściwe instancje. Po dokonaniu tych prac wstępnych Bank Gospodarstwa Krajowego utworzył w Dep. Kredytów Długoterminowych osobny Wydział Konwersyjny, który przeszedłszy stadjum organizacji, w maju ubiegłego roku rozpoczął normalną działalność.

Suma kredytów budowlanych do skonwertowania wynosiła wówczas ponad 180 milionów. Skonwertowanie jak największych sum w najkrótszym czasie leżało tak w interesie klientów, którym konwersja przynosi obniżenie oprocentowania, jak też w interesie Skarbu Państwa, którego fundusze zaangażowane w akcji kredytowo-budowlanej na skutek konwersji stają się znowu płynne i mogą zasilić akcję budowlaną w postaci nowych kredytów. Kredyty bowiem budowlane spłacane są z waluty hipotecznych pożyczek konwersyjnych, wydawanych w 7% listach zastawnych (do 50% wartości obiektu) i w 8% obligacjach budowlanych (od 50% do 80% wartości obiektu), papiery zaś te skupuje Państw. Fundusz Budowlany, który posiadając je w swym portfelu, może za pomocą lokowania ich otrzymywać z powrotem gotówkę, włożoną swego czasu w kredyty budowlane. Pożyczki konwersyjne wypłaca się klientom po kursie al pari i po tym samym kursie skupuje je Państw. Fundusz Budowlany, różnicę bowiem kursową pokrywa Państwowy Fundusz Rozbudowy Miast; wskutek tego zadłużenie klienta z tytułu nowej pożyczki nie wzrasta i równa się cyfrowo spłacenemu kredytowi budowlanemu.

Państw. Fundusz Rozbudowy Miast pokrywa również przez cały okres amortyzacji część oprocentowania, a to od listów zastawnych 3%, od obligacyj budowlanych 4%, tak że na klienta przy zastosowaniu obu tych papierów emisyjnych przypada do płacenia tylko 4% rocznie, wskutek czego przewidziane raty amortyzacyjne znajdują się zawsze w korzystnym stosunku do dochodów z danej nieruchomości.

O działalności Banku w zakresie konwersji pożyczek budowlanych mówi nast. tabela:

pożyczek przyznano do dnia 31.XII. 1928 r.	713 szt. na sumę	zł. 54,115.700
„ zrealizowano „ „ „	59 „ „ „ „	2,887.800
„ pozostaje do zrealizowania w 1929 r.	654 „ „ „	zł. 51,227.900

Podział skonwertowanych pożyczek budowlanych w listach zastawnych i oblig. budowlanych:

Województwa	d o d n i a 31.XII. 1928 r.						
	o g ó ł e m			w 7 ^o / _o list. zast. II em.		w 8 ^o / _o obl. bud.	
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma
	w z ł o t y c h	w z ł o t y c h		w z ł o t y c h	w z ł o t y c h	w z ł o t y c h	
Centralne	56	2,700.800	93.5	51	2,530.000	5	170.800
Wschodnie	1	112.000	3.9	1	112.000	—	—
Zachodnie	—	—	—	—	—	—	—
Południowe	2	75.000	2.6	1	55.000	1	20.000
Razem	59	2,887.800	100.0	53	2,697.000	6	190.800

B. G. K. zajmuje się również konwersją pożyczek budowlanych P. K. O., Banku Budowlanego, Polskiego Banku Komunalnego, b. Zakł. Kred. Miast Małopolsk. i innych instytucyj.

Realizacja pierwszych pożyczek konwersyjnych rozpoczęła się dopiero z końcem października ub. r. ze względu na specjalne trudności, z jakimi połączona jest konwersja. Jedną z największych stanowi nieregulowany stan własności spółdzielni, które stanowią przeważającą część klienteli Banku Gosp. Krajowego. Otóż usunięcie tego zasadniczego braku wymaga szeregu uciążliwych formalności zwłaszcza jeżeli chodzi o grunty, które przejęto od Skarbu Państwa, a których własność podlega jeszcze ograniczeniom i zastrzeżeniom, uniemożliwiającym udzielenie kredytu emisyjnego. W przeważającej części trudności będą mogły być usunięte jedynie w drodze ustawodawczej, która to sprawa jest w toku. Dalszą przyczyną wpływającą na opóźnienie realizacji pożyczek konwersyjnych jest obowiązek klienta opłacenia gotówką należności Banku (procenty za czas od wpłaty do zapadłości pierwszej raty, koszta i t. p.) w chwili realizacji pożyczki konwersyjnej, gdyż konwersja nie może przekraczać czystego kapitału pożyczki budowlanej i przynosić dłużnikowi nadwyżki, którejby mógł użyć na pokrycie tych opłat.

Przed Bankiem Gospod. Krajowego stoi zadanie skonwertowania jeszcze przeszło zł. 100 milionów dawniejszych kredytów budowlanych, a prócz tego bieżący materiał kredytów budowlanych udzielanych z roku na rok.

4. POŻYCZKI PRZEMYSŁOWE W OBLIGACJACH BANKOWYCH.

Statystyka rozwoju działu pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych uruchomionego w drugiej połowie 1927 r. przedstawia się następująco:

Pożyczek przyznano do dn. 31.XII 1927 r.	6 szt. na sumę	zł. 12.692.800
" " w ciągu 1928 r.	17 " " "	17.155.000
" " do dn. 31.XII 1928 r. ogółem	23 szt. na sumę	zł. 29.847.800
z tego: anulowano " "	2 " " "	365.000
zrealizowano " "	15 " " "	24.677.800
pozostaje do zrealizowania w ciągu 1929 r.	6 " " "	4.805.000

Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych:

Województwa	do dnia 31.XII, 1928 r.			do dnia 31.XII, 1927 r.		
	ilość	suma	%	ilość	suma	%
w z ł o t y c h						
Centralne	12	21,382.900	86.6	—	—	—
Wschodnie	—	—	—	—	—	—
Zachodnie	2	730.000	3.0	—	—	—
Południowe	1	2,565.000	10.4	1	2,565.000	100.0
Razem	15	24,677.800	100.0	1	2,565.000	100.0

Statystyka powyższa wskazuje, że tempo rozwoju tych pożyczek postępuje znacznie wolniej w porównaniu z pożyczkami amortyzacyjnymi innych typów.

Jakkolwiek zapotrzebowanie tego rodzaju kredytu wyrażało się po koniec 1928 r. w poważnej sumie ćwierć miljarða złotych, to jednak znaczna ilość podań, bo osiągnąca zł. 72 milj., została już po wstępnem zbadaniu odrzucona, gdyż interesowane przedsiębiorstwa, czy to ze względu na swój stan finansowy i techniczny, czy też pod względem wytrzymałości kredytowej (minimum zł. 100.000) nie odpowiadały wymaganiom Banku.

Innym zmiennym objawem było to, że z podań przyjętych zasadniczo przychylnie zostało już po oszacowaniu i zbadaniu załatwionych odmownie 17 sztuk na sumę żądanych pożyczek zł. 18 milj., a więc prawie tyle, ile w ciągu roku przyznano pożyczek. Sądząc po wynikach ekspertyz, ukończonych z końcem roku lub będących na ukończeniu, należy przypuszczać, że ilość podań, które będą załatwione odmownie, wzrośnie jeszcze więcej.

Okazuje się bowiem, że z pośród przedsiębiorstw, ubiegających się o pożyczki przemysłowe w obligacjach bankowych, znaczny procent należy do typu przedsiębiorstw, znajdujących się w bardzo ciężkiem położeniu finansowem, ich zaś wytrzymałość kredytowa dopuszczałaby udzielenie pożyczki w wysokości, która nie przyczyniłaby się do uzdrowienia przedsiębiorstwa i nie zapewniłaby mu normalnego rozwoju w przyszłości.

Licząc się ze szczupłością środków, Bank uwzględniał w swej akcji przede wszystkim podania tych przedsiębiorstw, których rozwój jest wskazany z punktu widzenia ogólnopañstwowego i które posiadają wybitne znaczenie gospodarcze.

II. UDZIAŁ W PRZEDSIĘBIORSTWACH KONSORCJALNYCH.

Działalność Banku Gospodarstwa Krajowego w dziedzinie kredytów dla przemysłu skierowana była od początku jego istnienia na niesienie pomocy finansowej przedsiębiorstwom przemysłowym, posiadającym znaczenie ogólnogospodarcze oraz takim placówkom gospodarczym, w których istnieniu i rozwoju Państwo ze względu na ich zadania społeczno-gospodarcze szczególnie było zainteresowane. Do tego rodzaju przedsiębiorstw, które Bank finansował w znacznej mierze na zlecenie Rządu z specjalnych lokat skarbowych, w pierwszym rządzie należą zakłady chemiczne, elektrotechniczne i metalurgiczne.

Pomoc B. G. K. wyrażała się w zaopatrywaniu tych placówek w kapitał zakładowy, zabezpieczeniu im kredytów obrotowych i zapewnianiu środków inwestycyjnych w formie długoterminowego kredytu hipotecznego w obligacjach bankowych.

W warunkach, w jakich życie gospodarcze Polski rozwijało się w pierwszych latach istnienia Banku, nie można było przytem ograniczać się do zaspakajania potrzeb finansowych przedsiębiorstw państwowych. W czasie kilkuletniej inflacji pieniężnej i kryzysu poinflacyjnego liczne prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe оголоcone zostały z kapitałów i zmuszone dla przetrzymania kryzysu i podtrzymania swej wytwórczości uciekać się do pomocy kredytowej, której przy ówczesnem położeniu finansowem kraju na prywatnym rynku pieniężnym w dostatecznej mierze znaleźć nie mogły tem więcej, że w tym czasie również dopływ kapitałów zagranicznych do przemysłu polskiego był niewystarczający. Z pomocą przychodziło w tych wypadkach państwo, względnie państwowe instytucje finansowe. W szczególności ciężar finansowania zachwianych przedsiębiorstw prywatnych spadał na Bank Gospodarstwa Krajowego jako na instytucję finansową powołaną do realizowania zadań państwa w zakresie odbudowy życia gospodarczego.

Po przezwyciężeniu kryzysu placówki te w celu nadążenia za ogólnym postępowaniem i zapewnienia sobie dalszego rozwoju zmuszone były do modernizacji swych zakładów i dostosowania swej wytwórczości do wzrastającego zapotrzebowania i większych wymogów rynku. Wymagało to nowych poważnych wkładów inwestycyjnych i obrotowych, które mogły być pokryte tylko długoterminowym kapitałem inwestycyjnym pozyskanym na trwałą lokatę w przedsiębiorstwie. Znaczna część warsztatów musiała w tym celu zwiększyć kapitały własne przez podwyżkę kapitału akcyjnego. Nie wszystkie jednak przedsiębiorstwa znalazły potrzebne na ten cel środki na prywatnym rynku pieniężnym, wskutek czego część ich musi pozostać nadal pod opieką Banku Gospodarstwa Krajowego, który udzielone poprzednio kredyty zamieniał w pewną własność w przedsiębiorstwie aż do czasu, gdy kapitał prywatny na tyle okrzepnie, że będzie mógł przejąć te placówki gospodarcze.

Jako wynik zatem konieczności ekonomicznej podyktowanej względami na ogólny rozwój gospodarczy kraju portfel akcji i udziałów konsorcjalnych Banku wzrastał bardzo szybko, dochodząc w końcu 1926 r. do zł. 5.734 tys. wobec zł. 1.097 tys. w dn. 31.XII. 1925 r. Pozycja ta głównie na skutek przeprowadzonej przez Bank w latach 1927 i 1928 sanacji licznych przedsiębiorstw zwiększa się w ostatnich dwóch latach w dalszym ciągu bardzo poważnie do zł. 20.113 tys. w dniu 31.XII. 1927 r. oraz do zł. 46.285 tys. na koniec ubiegłego roku. Jak wynika z przytoczonej poniżej charakterystyki poszczególnych przedsiębiorstw koncernowych, Bank posiada w myśl nakreślonej powyżej linii rozwojowej w przeważającej części udziały w kapitale akcyjnym zakładów z dziedziny wytwórczości nawozów sztucznych i wytworów chemicznych, w dziale przemysłu metalurgicznego oraz w innych przedsiębiorstwach, w których państwo ze względów ogólnogospodarczych lub polityczno-gospodarczych musiało sobie zabezpieczyć odpowiednie wpływy.

Specjalną opieką otaczał Bank w porozumieniu z instancjami rządowymi S. A. Eksploatacji Soli Potasowych (Tesp), która dzięki tej pomocy podwyższyła w ciągu roku sprawozdawczego dwukrotnie kapitał zakładowy o łączną sumę zł. 15 milj. do zł. 20 milj. Ponieważ silny wzrost zapotrzebowania na nawozy potasowe w Polsce powoduje szybkie wyczerpywanie się eksploatowanych obecnie pokładów, rozszerzenie trwałych podstaw finansowych Spółki posiada tem większe znaczenie zasadnicze, że umożliwi przeprowadzenie bardzo intensywnych prac poszukiwawczo-wiertniczych za nowymi złożami. Dzięki tym poszukiwaniom odkryte zostały w rejonie Kropiwnika i Stebnika nowe pokłady soli, zapewniające Spółce dalszy pomyślny rozwój oraz pokrycie wzrastającego zapotrzebowania rolnictwa w większym niż dotychczas stopniu krajowymi nawozami potasowymi. W celu przygotowania eksploatacji nowych złóż przystępuje Spółka w roku bieżącym do budowy kopalni w Kropiwniku.

Po dokonanej rozbudowie urządzeń zakładu koncentracyjnego w Kałuszu przeróbka niskoprotentowych soli na nawóz pełnowartościowy wzrosła w ciągu roku bardzo wydatnie, dzięki czemu rentowność zakładu została zabezpieczona. Przeprowadzane dalsze doświadczenia dają uzasadnione nadzieje, że zdolność przetwórcza zakładu a tem samem jego opłacalność jeszcze znacznie się zwiększy. Na zlecenie Banku Spółka „Tesp” rozszerzyła swą działalność na dalszy dla intensyfikacji rolnictwa niemniej ważny teren. Zajął się bowiem badaniem pokładów fosforytów w Nieżwiskach (we Wschodniej Małopolsce) i możliwością ich eksploatacji. Już początkowe wyniki podjętych prac kontynuowanych intensywnie w 1929 r. pozwalają sądzić, że badania te przyniosą pomyślne rezultaty.

Szczególony nacisk kładł Bank na rozwój zgrupowanego około siebie przemysłu chemicznego. S. A. Przemysł Chemiczny w Polsce podwyższyła w 1928 r. przy pomocy środków Banku swój kapitał zakładowy o zł. 1.200 tys. do zł. 2.400 tys. W najbliższym czasie nastąpi

dalsze podwyższenie kapitału akcyjnego Towarzystwa o kwotę zł. 1.200 tys. wzgl. zł. 2.400 tys., której znaczną część również obejmie nasza Instytucja. Środki gotówkowe uzyskane z emisji zostaną użyte na dalszą spłatę długów Spółki i powiększenie jej kapitału obrotowego. Pomyślne wyniki finansowe przedsiębiorstwa, które za r. 1927 wypłaciło 5% dywidendy, pozwolą również w bieżącym roku na wydzielenie odpowiedniego zysku od kapitału zakładowego.

S. A. Azot w Jaworznie rozwija się w dalszym ciągu według ustalonego planu. Dla podwyższenia swej rentowności zakłady przystępują obecnie do przeprowadzenia nowych inwestycji, które po ukończeniu umożliwią dalsze rozszerzenie i zróżniczkowanie produkcji. W celu wyposażenia Spółki w potrzebne do dalszego rozwoju środki gotówkowe walne zgromadzenie akcjonariuszów uchwaliło w grudniu 1928 r. podwyższyć obecny kapitał zakładowy (zł. 4 milj.) o dalsze zł. 2 milj.

Zasiąg interesów konsorcjalnych Banku w tej gałęzi został w roku sprawozdawczym rozszerzony na Sp. Akc. Zakłady Chemiczne Grodzisk, w której objęliśmy udział w wysokości 44,6% kapitału. Do przedsiębiorstwa należą fabryki suchej destylacji drzewa liściastego w Hajnówce i Wygodzie oraz Zakłady Przetworów Chemicznych w Grodzisku, Gzichowie i Środuli. Kapitał akcyjny Spółki wynosi obecnie zł. 3.250 tys.

Również w dziale przemysłu metalurgicznego objął Bank w roku sprawozdawczym finansowanie nowych zakładów przemysłowych.

W wyniku przeprowadzonej przez naszą instytucję sanacji Sp. Akc. Stowarzyszenie Polskich Mechaników z Ameryki, przejęliśmy 36% kapitału tego przedsiębiorstwa, które zajmuje jedno z czołowych miejsc w polskim przemyśle obrabiarek. Dalsze etapy rozpoczętej sanacji przewidują w roku bieżącym realizację długoterminowej pożyczki w obligacjach bankowych oraz objęcie nowej emisji akcji, wskutek czego udział Banku wzrośnie do 55,5% kapitału. W końcu ubiegłego roku Spółka sfuzjonowała się z Tow. Akc. Poręba, z którym współpracowała już od szeregu lat.

Fabryka Obrabiarek „Pionier“ Sp. z ogr. odp., w której Bank posiada 11,4% udziału, pracuje z bardzo pomyślnymi wynikami i wypłaca z zysków za rok operacyjny 1927/28 15% dywidendy. Ponieważ szczególnie w dziale precyzyjnych obrabiarek produkcja krajowa jest dotychczas niedostateczna, a import maszyn obróbczych jest w dalszym ciągu bardzo wielki, rozwój tego przedsiębiorstwa zasługuje na specjalną opiekę Banku.

W końcu 1928 r. przeprowadzono również sanację Polskiego Towarzystwa Akumulatorowego Sp. Akc. w Białej, w którym objęliśmy poważny udział. Celem zapewnienia rentowności przedsiębiorstwa rozbudowane zostały istniejące zakłady fabryczne, które rozpoczęły już pełną produkcję. Dzięki korzystnej konjunkturze w przemyśle elektrotechnicznym przedsiębiorstwo to ma przed sobą dobre widoki rozwojowe.

Firma Towarzystwo Starachowickich Zakładów Górniczych, Sp. Akc. kontynuowała w roku sprawozdawczym zapoczątkowaną w poprzednim roku modernizację zakładów, a w szczególności wielkiego pieca i huty. Środki gotówkowe na ten cel uzyskało Towarzystwo częściowo z realizacji pożyczki długoterminowej w wysokości nominalnej zł. 9.600 tys.; resztę potrzebnych funduszy dostarczył Bank narazie w formie kredytów krótkoterminowych. Dzięki tak wydatnej pomocy finansowej Banku Towarzystwo mogło przystąpić ze znacznym udziałem do nowoutworzonej Spółki „Zjednoczone Elektrownie Okręgu Radomsko-Kieleckiego“ mającej na celu dostarczanie zakładom tego rejonu energii elektrycznej, stanowiącej zatem jeden z najważniejszych czynników racjonalizacji i modernizacji produkcji przemysłowej w tym

okręgu. Wyniki finansowe przedsiębiorstwa uważać można za zadawalające, jeżeli się uwzględni, że przypadają na okres rozbudowy zakładów.

Zakłady Mechaniczne „Ursus” Sp. Akc. rozwijają się we wszystkich działach według wytkniętego planu. Wypuszczone przez Spółkę na rynek samochody dwutonowe seryjnej produkcji okazały się fabrykatem nieustępującym zupełnie pod względem jakościowym najlepszym wozom pochodzenia zagranicznego. W dziale silników spalinowych rozpoczęto w 1928 r. fabrykację silników bezsprężarkowych. W celu dalszego polepszenia wyników finansowych, które z powodu niedostatecznych dotychczas rozmiarów produkcji nie są jeszcze zadawalające, okazuje się koniecznym dalsze zwiększenie wytwórczości zakładów, co pociągnie za sobą potrzebę dalszych inwestycji i uzupełnienia kapitałów obrotowych Spółki.

Fabryka Śmigieł, Wyrobów Drzewnych i Metalowych „Intégrale Chauvière”, W. Szomański i S-ka, Sp. z ogr. odp. pracowała w roku sprawozdawczym z dobrymi pod każdym względem wynikami. Spółka ta jednak ze względu na specjalny rodzaj swej głównej produkcji, a mianowicie śmigieł do samolotów, których zbyt w kraju jest dotychczas bardzo niewielki, nie rokuje na najbliższy czas większego rozwoju, o ile nie powiedzie się jej zdobycie rynków zagranicznych lub przestawienie swej wytwórczości w wyższej niż dotąd mierze na wyroby posiadające dostateczny zbyt.

Krajowe Towarzystwo Meljoracyjne, Sp. Akc. ogłosiło z końcem roku ubiegłego nową emisję akcji na sumę zł. 300 tys., powiększając w ten sposób niewystarczający z powodu szybkiego rozwoju interesów kapitał zakładowy przedsiębiorstwa do zł. 800 tys. Z prawa nabycia nowych akcji nasza Instytucja nie skorzystała, zatrzymując nabyty w 1927 r. udział w wysokości zł. 180 tys., czyli 22½% podwyższonego kapitału akcyjnego. Dzięki stosunkowo intensywnej akcji meljoracyjnej w ostatnim roku Spółka rozwijała się zadawalająco.

W okresie sprawozdawczym powiększył również Bank swój udział w Sp. Akc. Gdański Monopol Tytuńowy przez nabycie od banków prywatnych części udziałów tej Spółki. Podobnie jak w poprzednim okresie działalności Spółka prosperuje bardzo dobrze, obroty stale się zwiększają. Za rok 1928 wypłaca dywidendę w wysokości 12%.

Ze względu na swoje wielkie znaczenie gospodarczo-polityczne na podkreślenie zasługuje działalność i rozwój utworzonego przez Bank w 1927 r. Polskiego Zjednoczenia Rybaków Morskich, Spółdz. z ogr. por. w Gdyni. W spółdzielni tej, której część udziałów przejęła nasza Instytucja, zrzeszył Bank około 400 rybaków, udzielając im za pośrednictwem zrzeszenia w roku sprawozdawczym pomocy finansowej o niskim oprocentowaniu na blisko zł. 700 tys., za które zakupiono 26 kutrów motorowych, 8 motorów oraz wydano rybakom na kredyt sieci i sprzętu rybackiego na sumę przeszło zł. 200 tys. po cenach niższych niż pobierają za nie firmy handlowe. Ponadto udzielono wielu pożyczek na budowę łodzi żaglowych i remont domków rybackich.

Wreszcie należy tu wspomnieć o British and Polish Trade Bank'u w Gdańsku, założonym pod koniec 1926 r. przez nasz Bank przy współudziale kapitału angielskiego. Rok 1928 był pierwszym rokiem normalnej działalności tego Banku skierowanej przede wszystkim na popieranie polskiego handlu z zagranicą. Za rok ubiegły British and Polish Trade Bank wypłacił 4% dywidendy. Kapitał zakładowy Banku podwyższono z gd. 3 milj. do gd. 5 milj.

III. WKŁADY I KREDYTY GOTÓWKOWE

1. WKŁADY I LOKATY.

Działalność kredytowa Banku w roku sprawozdawczym rozwijała się pomyślnie dzięki wydatnemu wzrostowi lokat i wkładów. Wzrost kapitałów obcych w 1928 r. przedstawia poniższe zestawienie (w milj. zł.):

D a t a	Ogółem	L o k a t y		W k ł a d y				
		Lokaty Skarbu Państwa	Lokaty w % sumy ogólnej	Razem	Asygnaty kasowe	Książeczki oszczędn.	Wkłady instytucyj publicznych	Wkłady prywatne
31.XII. 1927 r. . . .	599.9	284.2	47.4	315.7	0.5	11.3	149.0	154.9
31.I. 1928 r.	620.0	290.3	46.8	329.7	0.6	12.3	157.8	159.0
29.II. „	604.3	267.8	44.3	336.5	0.6	13.0	166.7	156.2
31.III. „	682.0	288.3	42.3	393.7	0.6	13.9	203.1	176.1
30.IV. „	671.5	288.5	42.9	383.0	0.6	14.8	195.4	172.2
31.V. „	657.2	294.3	44.8	362.9	0.6	15.4	185.3	161.6
30.VI. „	738.7	293.7	39.8	445.0	0.6	15.8	271.1	157.5
31.VII. „	785.3	323.0	41.1	462.3	0.6	17.8	279.8	164.1
31.VIII. „	779.7	334.6	42.9	445.1	0.6	18.9	265.4	160.2
30.IX. „	771.2	346.6	44.9	424.6	0.6	18.9	248.3	156.8
31.X. „	758.7	346.4	45.6	412.3	0.6	18.3	235.4	158.0
30.XI. „	752.4	346.6	46.1	405.8	0.5	18.1	241.8	145.4
31.XII. „	707.6	356.2	50.3	351.4	0.5	19.2	235.2	96.5

Jak z powyższego zestawienia wynika, wkłady i lokaty Skarbu Państwa wzrosły ogółem o zł. 107.7 milj. do sumy zł. 707.6 milj., to jest o 18%, przyczem w przeciwieństwie do 1927 r. lokaty wykazywały wzrost przeszło dwukrotnie większy niż wkłady. Stąd też stosunek procentowy lokat do ogólnej sumy wszelkich wkładów przesunął się dość znacznie, mianowicie z 47.4% w końcu 1927 r. do 50.3% pod koniec 1928 r.

Rozwój wkładów i lokat w poszczególnych miesiącach był bardzo nierównomierny. W ciągu pierwszych 7 miesięcy kapitały obce powierzone Bankowi wzrastały naogół dość szybko, dochodząc w końcu lipca do rekordowej sumy zł. 785.3 milj. Do tak poważnego wzrostu przyczyniły się w głównej mierze wkłady instytucyj publicznych, zwiększające się o 87%, podczas gdy lokaty Skarbu Państwa podniosły się w stosunkowo słabszym stopniu. Natomiast w ciągu ostatnich 5 miesięcy suma kapitałów obcych spada nieprzerwanie wskutek wycofania wkładów prywatnych oraz wkładów instytucyj publicznych. Przyczyn obniżenia się wkładów prywatnych szukać należy w ciśniecie gotówkowej, spowodowanej między innymi przez znaczne ożywienie w licznych gałęziach produkcji, o czem wspominaliśmy w części I naszego sprawozdania. Wycofanie wkładów instytucyj publicznych nastąpiło na skutek realizacji programowych inwestycji, dokonanych w roku sprawozdawczym przez instytucje publiczne. Natomiast lokaty Skarbu Państwa w ostatnich 5 miesiącach w dalszym ciągu wzrastają głównie dzięki przyznaniu przez Ministerstwo Skarbu Bankowi dalszych większych kwot przeznaczonych na akcję budowlaną.

2. KREDYTY GOTÓWKOWE DŁUGO- I KRÓTKOTERMINOWE.

Wzrost kapitałów obcych w Banku umożliwił wydatne rozszerzenie działalności kredytowej naszej Instytucji. Ogólna suma kredytów gotówkowych, zarówno długo- jak krótkoterminowych, udzielonych przez nasz Bank wzrosła w ciągu 1928 r. bardzo znacznie (z zł. 636.1 milj. do zł. 747.2 milj.), przyczem kredyty krótkoterminowe wykazują procentowo wzrost większy niż kredyty długoterminowe.

Kredyty gotówkowe długoterminowe w całokształcie działalności kredytowej Banku mimo stopniowej likwidacji kredytów dla banków, udzielonych w znacznych rozmiarach w okresie załamania się złotego, odgrywają poważną rolę głównie dzięki wybitnemu wzrostowi kredytów budowlanych.

Kredyty krótkoterminowe w roku sprawozdawczym rozwijały się w dalszym ciągu bardzo pomyślnie. Rozwój ich przedstawia poniższe zestawienie, uwzględniające również kredyty gotówkowe długoterminowe (w tys. zł.):

Data	Ogółem	Kred. got. długoterm.	Kredyty krótkoterminowe			
			Razem	Weksle	R-ki bież.	Poż. term.
31.XII. 1927 r. . . .	636.121	380.535	255.586	136.907	93.646	25.033
31.I. 1928 r. . . .	653.394	377.265	276.129	143.066	106.139	26.924
29.II. „	639.450	380.320	259.130	144.546	85.717	28.867
31.III. „	669.448	390.114	279.334	157.548	92.526	29.260
30.IV. „	688.494	399.362	289.132	165.567	92.962	30.603
31.V. „	686.755	395.003	291.752	169.151	91.742	30.859
30.VI. „	707.069	401.301	305.768	182.327	92.180	31.261
31.VII. „	735.813	414.773	321.040	195.818	93.139	32.083
31.VIII. „	760.367	425.318	335.049	212.966	89.637	32.446
30.IX. „	775.362	432.570	342.792	217.489	90.678	34.625
31.X. „	786.484	469.769	316.715	209.301	73.690	33.724
30.XI. „	790.799	479.033	311.766	193.412	72.123	46.231
31.XII. „	747.205	439.313	307.892	177.441	87.200	43.251

Jak z powyższego zestawienia wynika, kredyty krótkoterminowe zwiększyły się w 1928 r. ogółem o zł. 52.3 milj. do sumy zł. 307.9 milj., to jest przeszło o 20%. Rozwój ich jednak był nierównomierny. W ciągu pierwszych 7 miesięcy kredyty wskutek silnego wzrostu wkładów podniosły się do sumy zł. 321 milj. głównie dzięki wybitnemu wzrostowi pożyczek wekslowych oraz terminowych, podczas gdy pożyczki w rachunkach bieżących z pewnemi wahaniami naogół utrzymały się na poziomie z początku roku sprawozdawczego. W następnych 2 miesiącach mimo spadku wkładów o zł. 37.7 milj. kredyty krótkoterminowe — w głównej mierze wekslowe — w dalszym ciągu wzrastają o zł. 21.8 milj., poczem jednakże w ostatnim kwartale obniżają się o zł. 34.9 milj. do sumy zł. 307.9 milj. przy równoczesnem jednak zmniejszeniu zadłużenia Banku z tytułu redyskonta w Banku Polskim o zł. 20.9 milj. do sumy zł. 38.9 milj.

Dążeniem Banku Gospodarstwa Krajowego było kroczyć w dalszym ciągu w ramach stojących mu do dyspozycji środków po linii wytkniętej w zasadach programowych z r. 1927.

Przedsiębiorstwa państwowe, samorządy, kasy oszczędności i spółdzielnie korzystały w ub. r. z coraz wydatniejszej pomocy kredytowej Banku; kredyty dla tych gałęzi życia gospodarczego, t. zw. kredyty społeczne, wzrastały w ciągu roku minionego nieprzerwanie z zł. 43.2 milj. w dniu 31.XII. 1927 r. do zł. 110.8 milj. w końcu grudnia 1928 r. Zwiększył się również bardzo znacznie procentowy ich udział w ogólnej sumie krótkoterminowych kredytów Banku, mianowicie z 18.6% na koniec 1927 r. do 37.4% w końcu grudnia 1928 r. Z pozostałych gałęzi życia gospodarczego wzrost zadłużenia — zresztą dość nieznaczny — wykazuje jedynie przemysł (z zł. 79.8 milj. do zł. 86.7 milj.). Poza to dość poważną rolę odgrywają kredyty dla rolnictwa, które cieszyło się szczególnem poparciem Banku zgodnie z ogólną polityką gospodarczą Rządu, zmierzającą do jaknajdalej idącego uwzględniania interesów rolniczych.

Udział poszczególnych gałęzi życia gospodarczego w kredytach krótkoterminowych Banku w ub. r. wynika z poniższej tabeli, przedstawiającej kredyty krótkoterminowe (bez rachunków Ministerstwa Skarbu; w milj. zł.):

Data	O g ó ł e m		Kredyty tak zwane „społeczne“							I n n e k r e d y t y						
	S u m a	wskaznik 31.XII.27=100	Przedsiębior- stwa Państw.	Samorządy	Kasy oszczę- dności	Spółdzielnie	Różni	R a z e m		Rolnictwo		Przemysł	Handel	Banki	R a z e m	
								S u m a	W % ogól- nej sumy	S u m a	W % ogólnej sumy				S u m a	W % ogólnej sumy
31.XII 27	231.6	100.0	12.2	8.5	5.2	6.0	11.3	43.2	18.6	56.5	24.4	79.8	32.4	19.7	131.9	57.0
31.I 28	244.7	105.6	15.8	5.1	5.2	6.2	13.8	46.1	18.8	59.6	24.4	87.0	33.4	18.6	139.0	56.8
29.II ..	248.0	107.1	16.6	3.3	5.8	6.3	12.3	44.3	17.9	56.2	22.7	91.3	37.5	18.7	147.5	59.4
31.III ..	267.3	115.4	19.2	3.3	5.9	7.6	12.9	48.9	18.3	64.2	24.0	94.9	40.8	18.5	154.2	57.7
30.IV ..	278.7	120.3	20.2	3.3	6.3	6.3	13.4	49.5	17.8	72.1	25.9	100.1	37.5	19.5	157.1	56.3
31.V ..	281.8	121.7	22.9	5.0	7.1	6.5	12.7	54.2	19.2	74.7	26.5	97.7	35.7	19.5	152.9	54.3
30.VI ..	292.8	126.4	24.8	7.1	7.6	7.5	12.4	59.4	20.3	80.7	27.6	98.6	34.7	19.4	152.7	52.1
31.VII ..	310.5	134.1	26.4	9.0	8.0	10.4	14.8	68.6	22.1	86.2	27.8	104.6	33.7	17.4	155.7	50.1
31.VIII ..	323.9	139.9	29.3	11.5	8.9	12.2	14.9	76.8	23.7	93.6	28.9	102.6	33.9	17.0	153.5	47.4
30.IX ..	332.2	143.4	32.4	13.7	9.4	13.1	16.9	85.5	25.7	91.9	27.7	103.2	35.7	15.9	154.8	46.6
31.X ..	306.5	132.3	35.6	14.9	10.1	12.9	21.1	94.6	30.9	80.0	26.1	91.2	29.3	11.4	131.9	43.0
30.XI ..	303.5	131.0	36.7	15.9	21.9	13.2	16.3	104.0	34.3	69.6	22.9	89.2	29.4	11.3	129.9	42.8
31.XII ..	295.6	127.6	44.8	17.6	21.8	13.0	13.6	110.8	37.4	56.3	22.4	86.7	31.2	10.6	128.5	43.5

Szczegółowy podział krótko- i długoterminowych kredytów Banku pod koniec 1928 r. przedstawia zestawienie na str. 38.

a) Kredyty dla przedsiębiorstw państwowych i konsorcjalnych.

Wśród najważniejszych zadań statutowych i programowych Banku Gospodarstwa Krajowego zaopatrywanie przedsiębiorstw państwowych i należących do koncernu Banku w kredyty obrotowe zajęło jedno z czołowych miejsc w działalności naszej Instytucji w dziedzinie krótkoterminowych kredytów. Zadłużenie tych zakładów na r/ku długoterminowych pożyczek gotówkowych, udzielanych w latach poprzednich w większej ilości często w formie zaliczek na późniejszy kredyt hipoteczny w obligacjach bankowych lub na poczet przyszłych podwyżek kapitału akcyjnego, zmniejszyło się wskutek dokonanych spłat przeszło o 35% w stosunku do

Stan długo- i krótkoterminowych kredytów gotówkowych w dniu 31.XII. 1928 r. z podziałem na poszczególne działy życia gospodarczego (w tys. zł.):

G R U P Y	Ogólna suma kredytów	Kredyty gotówkowe długotermini- nowe	Kredyty krótkoterminowe			
			R a z e m	Pożyczki wekslowe	Rachunki bieżące	Pożyczki terminowe
1. Przedsiębiorstwa państwowe	54.717	9.939	44.778	15.551	22.043	7.184
2. Samorządy i przeds. gminne	85.722	68.078	17.644	9.340	3.176	5.128
3. Kasy Oszczędności	21.821	—	21.821	9.314	64	12.443
4. Spółdzielnie	116.930	103.894	13.036	10.702	2.066	268
5. Rolnictwo	96.337	40.035	56.302	50.709	3.031	2.562
a) w ścisłym znaczeniu	31.518	941	30.577	26.114	1.924	2.539
b) handel rolny	64.819	39.094	25.725	24.595	1.107	23
6. Przemysł:						
A. Rolny	34.176	12.400	21.776	7.449	13.660	667
a) cukrownictwo	11.264	—	11.264	4.314	6.935	15
b) gorzelnictwo	18.849	12.400	6.449	820	5.595	34
c) młyny	2.531	—	2.531	1.347	775	409
d) inny	1.532	—	1.532	968	355	209
B. Różny	73.726	8.760	64.966	40.060	14.454	10.452
a) węglowy	41	—	41	41	—	—
b) naftowy	1.672	—	1.672	1.116	177	379
c) górniczy	6.138	—	6.138	4.953	840	345
d) hutniczy	5.260	460	4.800	3.715	221	864
e) maszynowy i elektryczny	7.997	—	7.997	6.567	1.057	373
f) włókienniczy	14.961	3.023	11.938	9.411	1.929	598
g) chemiczny	4.158	529	3.629	3.389	210	30
h) garbarski	2.213	—	2.213	1.398	759	56
i) papierniczy	4.371	2.188	2.183	857	1.135	191
j) poligraficzny	642	—	642	333	36	273
k) drzewny	8.524	2.560	5.964	2.350	2.573	1.041
l) spożywczy	1.664	—	1.664	512	580	572
m) odzieżowy i galanteryjny	952	—	952	418	532	2
n) metalurgiczny	4.347	—	4.347	1.964	194	2.189
o) ceramiczny	7.140	—	7.140	1.297	2.654	3.189
p) inny	3.646	—	3.646	1.739	1.557	350
7. Handel	35.969	4.738	31.231	26.719	2.846	1.666
a) firmy handlowe w ścisł. znac.	4.231	—	4.231	3.181	645	405
b) przedsiębiorstwa handlowe	31.738	4.738	27.000	23.538	2.201	1.261
8. Banki	58.797	48.217	10.580	2.838	7.717	25
9. Ministerstwo Skarbu	25.355	13.164	12.191	—	12.191	—
10. Różni	143.654	130.088	13.566	4.759	5.951	2.856
a) rzemieślnicy	642	—	642	262	8	372
b) pracujący umysłowo	734	—	734	391	108	235
c) właściciele nieruchomości	110.040	106.023	4.017	2.788	368	861
d) instyt. użyt. publ.	16.244	15.448	796	719	4	73
e) instyt. ośw. i wychow.	9.204	7.868	1.336	179	1.009	148
f) inne	6.790	749	6.041	420	4.454	1.167
Ogółem	747.204	439.313	307.891	177.441	87.199	43.251

stanu zadłużenia z dnia 31.XII. 1927 r. i wynosiło w końcu roku sprawozdawczego zł. 9.939 tys. Z pożyczek gotówkowych o dłuższych terminach przeznaczonych przeważnie na dalszą rozbudowę warsztatów wytwórczych, korzystały w końcu roku tak ważne dla Państwa przedsiębiorstwa jak Tesp, Przemysł Chemiczny w Polsce i Starachowice.

Natomiast wybitny wzrost wykazują w ostatnim roku krótkoterminowe kredyty obrotowe, udzielone przedsiębiorstwom państwowym i półpaństwowym na potrzeby bieżącej wytwórczości w dyskoncie weksli oraz na r/kach bieżących i w pożyczkach terminowych. Ogólna suma tych pożyczek zwiększyła się w ciągu ostatniego roku operacyjnego prawie o 267%, dochodząc do zł. 44.778 tys. w dniu 31.XII 1928 r.. Większość tych kredytów przypada na przedsiębiorstwa konsorcjalne Banku oraz na inne ściśle państwowe zakłady, jak Chorzów, Polmin, Gwarectwo Brzeszcze, Zakłady Zdrojowe Krynica, Zjednoczone Warszawskie Towarzystwo Transportu i Żeglugi i inne. Wydatnej pomocy kredytowej udzielił Bank również Państwowej Wytwórni Aparatów Telefonicznych i Telegraficznych na dokończenie nowych budynków fabrycznych oraz państwowemu przedsiębiorstwu transportowemu Żegluga Polska w Gdyni na zakup nowych statków morskich w Anglii i otwarcie nowych linii okrętowych z portów polskich.

b) Kredyty dla samorządów i przedsiębiorstw gminnych.

Kredyty gotówkowe udzielone samorządom w przeważającej części stanowią kredyty budowlane i inwestycyjne oraz obrotowe dla przedsiębiorstw gminnych. W wydatnej mierze zasiliał Bank czasowo również fundusze kasowe związków komunalnych. Zadłużenie samorządów w rachunku długoterminowych pożyczek gotówkowych wzrosło w roku sprawozdawczym o 73% do zł. 68.078 tys. W stopniu jeszcze wyższym wzrastały krótkoterminowe kredyty dla samorządów, które to kredyty zwiększyły się z zł. 8.483 tys. w końcu 1927 r. do zł. 17.644 tys. w końcu 1928 r. czyli prawie o 110%.

Prócz pożyczek na budownictwo mieszkaniowe składają się na zadłużenie samorządów w kredycie gotówkowym zaliczki na poczet przyznanych komunom pożyczek hipotecznych w obligacjach komunalnych w kwocie zł. 3.650 tys. oraz pożyczki na czasowe zasilenie funduszy kasowych związków samorządowych na sumę zł. 5.649 tys. Ponadto udzielił Bank miastom ubiegającym się o kredyty zagraniczne krótkoterminowych pożyczek na dalsze prowadzenie robót inwestycyjnych w sezonie budowlanym 1928 r. na łączną kwotę zł. 27.760 tys.

Pozatem samorzady korzystały częściowo również z dotacji, przeznaczonej jeszcze w 1927 r. przez Ministerstwo Skarbu na mechanizację istniejących piekarń ręcznych i budowę nowych piekarń mechanicznych w sumie zł. 2.500 tys. Przy udzielaniu pożyczek na ten cel uwzględniał Bank w okresie sprawozdawczym jedynie wnioski, zaopiniowane przychylnie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Ponieważ z powyższej dotacji Bank przyznał już w 1927 r. na mechanizację piekarń kredytów na sumę zł. 512 tys., pozostało na takie pożyczki jeszcze zł. 1.988 tys. Z sumy tej wydzielono w 1928 r. ogółem 13 pożyczek na kwotę zł. 1.628 tys. W toku załatwienia są podania na sumę zł. 360 tys., którymi dotacja Ministerstwa Skarbu zostanie w zupełności wyczerpana. Zrealizowanych zostało powyższych pożyczek w 1928 r. na łączną kwotę zł. 1.382 tys.

c) Kredyty dla kas oszczędności.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13.IV. 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności oraz rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu

z dnia 26.III. 1928 r., które to rozporządzenia weszły w życie w roku sprawozdawczym, spowodowały znaczny ruch w kierunku zakładania komunalnych kas oszczędności. Rozporządzenia te stanowią nową podstawę prawną dla działalności komunalnych kas oszczędności i umożliwiają im racjonalny rozwój. Stały zaś i stale zwiększający się wzrost wkładów w komunalnych kasach oszczędności spowodował dalszą rozbudowę działalności kas i wzrost ich operacyj.

W związku z powyższem działalność kredytowa Banku w stosunku do komunalnych kas oszczędności stale się rozszerzała. Bank Gospodarstwa Krajowego przychodził z wydatną pomocą komunalnym kasom oszczędności przez udzielanie:

- a) kredytów zawiązkowych nowoorganizowanym kasom dla zasilenia środków obrotowych tych kas zaraz po ich uruchomieniu;
- b) kredytów redyskontowych również dla zasilenia środków obrotowych kas.

Pomoc kredytowa Banku dla kas wyrażała się w następujących cyfrach:

- a) kredyty zawiązkowe wynosiły:

na dzień 31.XII.27 dla 18 kas	zł.	215 tys.
„ „ 30.VI. 28 „ 45 „ „		815 „
„ „ 31.XII.28 „ 72 „ „		1.405 „

- b) kredyty redyskontowe przyznane wynosiły:

na dzień 31.XII.27 dla 123 kas	zł.	8.125 tys.
„ „ 30.VI. 28 „ 155 „ „		10.755 „
„ „ 31.XII.28 „ 192 „ „		14.625 „

Kredyty zawiązkowe były wyczerpane na 31.XII. 1928 r. w całej podanej wyżej kwocie, kredyty zaś redyskontowe — w wysokości zł. 9.314 tys. Stan kredytów zawiązkowych na 31.XII 1928 w stosunku do stanu na 31.XII. 1927 wzrósł o 553%, a stan kredytów redyskontowych przyznanych wzrósł w tym czasie o 80%. Stan zaś kredytów redyskontowych wyczerpanych wzrósł w końcu 1928 r. o 83% w stosunku do ich stanu z dnia 31.XII. 1927 — zł. 5,1 milj.

Na początku 1928 r. została wszczęta przez Bank Gospodarstwa Krajowego akcja w zakresie udzielania pomocy kredytowej drobnemu przemysłowi i rzemiosłu. Kredyty na te cele zostały rozdzielone przez komunalne kasy oszczędności w formie pożyczek terminowych na okres czasu 2½-letni ze spłatą ratalną co kwartał w wysokości 10% sumy kapitału. Oprocentowanie tego kredytu wynosi 9% rocznie z wyłączeniem komunalnych kas oszczędności w Woj. Poznańskim i Śląskiem, gdzie oprocentowanie wynosiło 6% rocznie. Dla rozdzielenia kredytów rzemieślniczych zostały utworzone przy kasach oszczędności specjalne komitety opiniodawcze, składające się z przedstawicieli rozmaitych gałęzi rzemiosła pod przewodnictwem delegata Banku Gospodarstwa Krajowego. Kredyt rzemieślniczy Banku, płynący przez komunalne kasy oszczędności, jest bardzo dogodny i odpowiadający charakterowi kredytobiorców. Stąd też spłata rat przez rzemieślników z tytułu tego kredytu odbywa się naogół regularnie przy stosunkowo nieznacznych zaległościach. Kredytów tych przyznano na 31.XII. 1928 r. 235 kasom w ogólnej kwocie zł. 13.699 tys. Stan tych kredytów według bilansu Banku na 31.XII 1928 r. wynosił zł. 10.294 tys.

Poza temi kredytami komunalne kasy oszczędności posiadały w Banku Gospodarstwa Krajowego inne kredyty terminowe w sumie przekraczającej zł. pół miliona.

Ogółem stan kredytów wszelkiego rodzaju przyznanych przez Bank komunalnym kasom oszczędności we wszelkiej formie na 31.XII. 1928 r. wynosił zł. 30.269 tys., stan zaś kredytów wyczerpanych (według bilansu na 31.XII. 1928 r.) zł. 21.821 tys.

Przez udzielanie kredytów komunalnym kasom oszczędności Bank Gospodarstwa Krajowego przychodzi z pomocą jak najszerszym sferom społecznym, których kredytowanie należy do zadań kas oszczędności. Drogą udzielania pomocy kredytowej komunalnym kasom oszczędności Bank Gospodarstwa Krajowego, wpływając na rozszerzenie działalności kredytowej kas, przyczynia się do rozwoju operacyj kas i wzrostu zaufania do tych kas, przez co ułatwia im pracę w dziedzinie przyciągania wkładów oszczędnościowych. Poza pomocą kredytową Bank Gospodarstwa Krajowego, wciągając komunalne kasy oszczędności w zakres szerszych operacyj bankowych, nawiązał z nimi w roku sprawozdawczym stosunki inkasowe.

Dotychczas rozwój kas oszczędności postępuje stale naprzód, a pocieszającym jego objawem jest stały coraz większy wzrost wkładów oszczędnościowych, gromadzonych przez te instytucje. Ten rozwój kas budzi uzasadnione nadzieje, że w niedalekiej przyszłości komunalne kasy oszczędności, korzystające z wydatnej pomocy finansowej Banku, staną się zbiornicami oszczędności, które mogą się stać źródłem zbytu papierów emitowanych przez Bank.

d) Kredyty dla spółdzielni.

W roku sprawozdawczym nastąpiło zlikwidowanie działalności kredytowej P. K. O. w stosunku do spółdzielni. Działalność tę przejął po P. K. O. Bank Gospodarstwa Krajowego w kwietniu 1928 r. W związku z tem w roku sprawozdawczym pomoc kredytowa Banku dla spółdzielni znacznie się rozszerzyła.

Bank Gospodarstwa Krajowego z uwagi na charakter swej działalności i wobec rozgraniczenia sfery działalności kredytowej pomiędzy nim a Państwowym Bankiem Rolnym w stosunku do spółdzielni przychodzi z pomocą kredytową spółdzielniom miejskim względnie miejsko - wiejskim, jakimi są spółdzielnie wszechzawodowe.

Bank Gospodarstwa Krajowego prowadzi działalność kredytową w stosunku do spółdzielni kredytowych, wytwórczych miejskich, rzemieślniczo - handlowych oraz spożywczych, zrzeszonych w 5 związkach rewizyjnych. W wyjątkowych wypadkach zasługujących na uwzględnienie kredyty udzielane są również innym spółdzielniom, o ile spółdzielnie te posiadają charakter miejski względnie miejsko - wiejski.

Bank Gospodarstwa Krajowego udzielał spółdzielniom kredytów na zasilenie ich środków obrotowych przeważnie w formie redyskonta weksli portfelowych.

Ogółem Bank Gospodarstwa Krajowego przyznał kredytów na koniec 1928 r. 352 spółdzielniom na sumę zł. 17.424.7 tys., w tem dla 321 spółdzielni zł. 15.412 tys. w formie redyskonta, dla 22 spółdzielni zł. 367 tys. w formie pożyczek terminowych i dla 9 spółdzielni zł. 1.646 tys. w formie rachunków bieżących. Stan zaś kredytów wyczerpanych przez spółdzielnie na dzień 31.XII. 1928 r. wynosił: w redyskoncie zł. 10.702 tys., w pożyczkach terminowych zł. 268 tys. i w rachunkach bieżących zł. 2.066 tys., razem zł. 13.036 tys.

Zadłużenie spółdzielni w Banku Gospodarstwa Krajowego w stosunku do stanu z dnia 31.XII 1927 r. zł. 5.978 tys. wzrosło pod koniec roku sprawozdawczego prawie o 120%. Świadczy to dobitnie o stosunku Banku Gospodarstwa Krajowego do spółdzielczości i jest wyrazem znaczenia, jakie B. G. K. przywiązuje do roli spółdzielczości w życiu gospodarczym.

Pomoc finansowa Banku Gospodarstwa Krajowego dla spółdzielni kredytowych opiera się na tych samych przesłankach, na jakich się opiera pomoc Banku w stosunku do komunalnych kas oszczędności.

Przez udzielenie pomocy finansowej Bank umożliwia spółdzielniom kredytowym rozszerzenie ich prac w kierunku zaspakajania potrzeb drobnych i średnich warstw społecznych, które nie mają dostępu do banków prywatnych. Tą drogą Bank, wpływając na wzrost zaufania do spółdzielni, ułatwia im czynności w zakresie przyciągania wkładów oszczędnościowych, które z kolei po zaspokojeniu potrzeb kredytowych członków spółdzielni mogą stać się środkami dla lokat w papierach procentowych, emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Kredytując zaś spółdzielnie spóżywców Bank ułatwia pracę tym spółdzielniom w zakresie racjonalizowania konsumpcji szerokich warstw społecznych.

e) Kredyty budowlane.

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku sprawozdawczym Instytucja nasza jako rozdzielca skarbowych funduszy na cele rozbudowy miast była nie tylko najważniejszem, lecz prawie jedynym źródłem dopływu kapitałów na rynek budownictwa mieszkaniowego w Polsce. Akcję budowlaną - kredytową prowadził Bank w dalszym ciągu na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast z dnia 22 kwietnia 1927 r. Obok funduszy państwowych szczególnie w 1928 r. zaczęły nabierać znaczenia pożyczki budowlane przyznawane przez Bank z funduszy własnych, które w tym roku wzrosły w stosunku do 1927 r. o 137%, a w porównaniu z ogólną sumą kredytów budowlanych przyznanych przez Bank pod koniec 1927 r. z własnych zasobów przeszło o 122%.

Wyznaczony we wrześniu 1927 r. kontyngent kredytów rządowych na sezon budowlany 1927/28 wynosił zł. 100 milj. Ponieważ jednak niektóre miasta już w IV kwartale 1927 r. wyczerpały przyznane przez Bank pożyczkami ok. 44% funduszu rządowego wydzielonego na przyszły rok budowy, suma pożyczek przyznanych przez Bank w roku sprawozdawczym z tych środków wynosiła tylko zł. 59.571 tys. Razem z pożyczkami z własnych funduszy Banku stanowi to kwotę zł. 87.498 tys. czyli przeszło o 21% mniejszą od sumy z poprzedniego roku sprawozdawczego.

Natomiast suma zrealizowanych pożyczek czyli tem samem wysokość kapitałów rzeczywiście przebudowanych była w 1928 r. o zł. 25.858 tys. czyli prawie o 32% wyższa niż w roku poprzednim. Podobnie jak w r. 1927 również i w ostatnim roku operacyjnym uwzględniał Bank w pierwszym rzędzie potrzeby budowy już poprzednio finansowanych, a niewykończonych, dążąc przez to do oddania do użytku w czasie możliwie najbliższym większej ilości lokali mieszkalnych. Powyższa zasada została pod koniec roku sprawozdawczego ujęta w formę zarządzenia Ministerstwa Skarbu.

Rozmiary akcji budowlanej w poszczególnych latach ilustrują następujące zestawienia (w milj. zł.).

Ogółem przyznano w Zakładzie Centralnym i Oddziałach:

Fundusz	1924 r.		1925 r.		1926 r.		1927 r.		1928 r.		Razem	
	ilość poż.	suma	ilość poż.	suma	ilość poż.	suma	ilość poż.	suma	ilość poż.	suma	ilość poż.	suma
Własny . .	277	4,4	76	3,2	153	3,5	556	11,8	298	27,9	1.360	50,8
Rządowy .	—	—	1.537	44,0	1.178	19,8	1.951	94,8	2.597	59,6	7.263	218,2
Ogółem .	277	4,4	1.613	47,2	1.331	23,3	2.507	106,6	2.895	87,5	8.623	269,0

Z powyższych kwot przydzielonych kredytów przypada na:

Osoby prywatne . .	239	3,1	1.428	25,3	1.127	13,2	2.171	48,6	2.558	47,9	7.523	138,1
Spółdzielnie . . .	37	1,3	122	15,7	144	6,8	253	51,6	242	27,1	798	102,5
Gminy	1	0,020	63	6,3	60	3,3	83	6,3	95	12,5	302	28,4

Zrealizowanych zostało natomiast pożyczek na sumę:

Razem z kontyng. rząd. fund. własny . . .	—	2,9	—	30,0	—	33,7	—	81,1	—	106,9	—	254,6
---	---	-----	---	------	---	------	---	------	---	-------	---	-------

W porównaniu z rokiem 1927, w którym przypadło na spółdzielnie mieszkaniowe i mieszkaniowo-budowlane przeszło 48% ogólnej sumy przyznanych pożyczek, wykazuje rok sprawozdawczy obniżenie się udziału tych związków w korzystaniu z kredytu budowlanego do 31%. Powodem tego spadku była okoliczność, że największa ilość spółdzielni znajduje się w Warszawie, która już pod koniec 1927 r. wykorzystwała przysługujący jej kontyngent z funduszy rządowych na rok 1928. Na osoby prywatne i instytucje społeczne przypada 54,7% wobec 46% w roku 1927, na związki samorządowe 14,3% (w 1927 r. — 6%).

Realizacja 100-miljonowego kredytu rządowego na sezon budowlany 1927/28 rozpoczęła się już w ostatnim kwartale 1927 r., w którym Bank wydał promes na pożyczki na sumę zł. 44.182 tys. W końcu września tego roku otrzymała nasza Instytucja na poczet tego kontyngentu dotację zł. 20 milj. przeznaczoną na budowle w Warszawie i Łodzi oraz niektórych miastach zniszczonych wskutek działań wojennych, którym to miastom przyznane zostało przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Min. Robót Publ. i Min. Spraw Wewnętrznych pierwsze miejsce w kolejności korzystania z rządowych kredytów budowlanych na 1928 r. Uruchomienie kredytów dla pozostałych miejscowości nastąpiło po wpłaceniu przez Ministerstwo Skarbu w dniu 19.IV. 1928 r. dalszych zł. 20 milj.; w ciągu III i IV kwartału wpłynęły dalsze 3 dotacje gotówkowe Ministerstwa na łączną kwotę zł. 37.500 tys., a na uzupełnienie całej wyznaczonej kwoty do zł. 100 milj. zakupiło Ministerstwo Skarbu za zł. 22.500 tys. listów zastawnych i obligacji komunalnych Banku Gospodarstwa Krajowego. Ponadto wyasygnowało Ministerstwo w ostatnim kwartale do dyspozycji Banku zł. 4.034 tys. na poczet kontyngentu na 1929 r. Z powyższych środków rządowych przyznał Bank w ciągu 1928 r. na wnioski Komitetów Rozbudowy ogółem zł. 59.571 tys. pożyczek.

Celem podtrzymania ruchu budowlanego w tych miastach, które przysługujące im kontyngenty wykorzystwały już z końcem roku poprzedniego lub których kontyngent okazał się w stosunku do potrzeb budownictwa zbyt niski i nie wystarczał na kontynuowanie już rozpoczętych budowli (w pierwszym rzędzie Warszawa i Łódź), udzielił Bank z własnych funduszy w roku

sprawozdawczym na zlecenie Rządu na poczet Państwowego Funduszu Budowlanego na rok 1929 na podstawie wniosków Komitetów Rozbudowy pożyczek na sumę zł. 21.925 tys., a pozatem bez wniosków Komitetów, a tem samem bez zaliczenia na przyszłe fundusze skarbowe, kredytów na dalsze zł. 6.002 tys. W pomocy kredytowej z własnych funduszków uwzględnione zostało miasto Gdynia dotacją zł. 2 milj., dzięki czemu łącznie z Funduszem Budowlanym środki publiczne na rozbudowę tej miejscowości w 1928 r. zostały zwiększone do zł. 6 milj.

W ogólnej sumie przyznano i wypłacono w ostatnim roku pożyczek na budowę z poszczególnych funduszków rządowych i własnych zasobów Banku:

F u n d u s z	P r z y z n a n o		W y p ł a c o n o
	ilość pożyczek	Zł.	Zł.
Z Państwowego Funduszu Gospodarczego	814	20,000.000	23,815.244
„ „ „ Budowlanego	1.783	39,571.221	57,426.008
„ funduszków własnych	298	27,926.700	25,690.358
Razem	2.895	87,497.921	106,931.620

Z powodu późnego dotowania Banku ze strony Ministerstwa Skarbu w poprzednim roku sprawozdawczym przypadała w 1927 r. nieproporcjonalnie wysoka kwota udzielonych pożyczek na IV kwartał roku. Rozdział funduszków na poszczególne okresy był w 1928 r. znacznie równomierniejszy i racjonalniej dostosowany do potrzeb rynku budowlanego. Najwyższa suma udzielonych pożyczek na budowę w tym roku przypada bowiem na początek sezonu w I kwartale tego roku i na okres największego ożywienia w budownictwie w III kwartale. Ponieważ zwłaszcza w tym ostatnim szczupłość kredytów rządowych nasuwała uzasadnione obawy, że znaczna część budowli już rozpoczętych nie będzie mogła być dalej prowadzona, Bank szczególnie w III kwartale 1928 r. pośpieszył z bardzo wydatną pomocą kredytową z funduszków własnych, jak wynika z poniższego wykazu udzielonych pożyczek:

Kwartał	P r z y z n a n o			W y p ł a c o n o
	z funduszków rządowych	z funduszków własnych	R a z e m	z ł o t y c h
	z ł o t y c h			
I	14,730.450	4,790.000	19,520.450	31,559.728
II	13,865.210	5,344.750	19,209.960	20,044.466
III	18,850.603	11,799.300	30,649.903	28,917.249
IV	12,124.958	5,992.650	18,117.608	26,410.177
Ogółem . .	59,571.221	27,926.700	87,497.921	106,931.620

Niezależnie od finansowania ruchu budowlanego drogą udzielania pożyczek gotówkowych — czy to z funduszków Skarbu Państwa czy też własnych zasobów Banku — Instytucja nasza starała się przyciągnąć w okresie sprawozdawczym na cele budownictwa mieszkaniowego kapitały prywatne, stosując udogodnienia art. 28 wspomnianego na wstępie rozp. Prezydenta Rzplitej

o rozbudowie miast. Artykuł ten postanawia, że poza funduszami państwowymi mogą być użyte na cele budowlane z zastosowaniem przepisów powołanego rozporządzenia i na warunkach zatwierdzonych przez Ministra Skarbu wszelkie inne fundusze pozyskane na cele budowlane przez instytucje lub osoby prywatne za zgodą i na wniosek Komitetów Rozbudowy. Z powodu niemożności pozyskania takich funduszy w formie długoterminowego kredytu na budowę Bank wydawał w poszczególnych wypadkach na wnioski Komitetów Rozbudowy i w miarę pojemności rynku pieniężnego dla zbytu swoich emisji przyrzeczenia udzielenia po zupełnem wykończeniu budowy długoterminowych pożyczek w listach zastawnych i obligacjach. Promes tego rodzaju udzielił Bank w okresie sprawozdawczym 4 na ogólną sumę zł. 1.337.700.

W celu dalszego usprawnienia akcji kredytowej na rzecz budownictwa utworzone zostały w marcu 1928 r. 2 nowe referaty budowlane przy oddziałach w Wilnie i Równem oraz postanowiono otwarcie dalszych wydziałów budowlanych w Bydgoszczy, Lublinie i Włocławku z chwilą wyasygnowania przez Rząd funduszy na rozbudowę w 1929 r.

Przez poszczególne oddziały rozdzielone zostały w 1928 r. następujące sumy kredytów:

O d d z i a ł y	P r z y z n a n o		Wypłacono złotych
	ilość pożyczek	złotych	
Departament Budowlany przy Zakładzie Centralnym .	975	40,343.130	44,587.107
Lwów	829	15,980.070	10,876.268
Poznań	293	9,402.700	8,813.150
Łódź	260	6,875.600	25,831.600 *)
Gdynia	130	5,316.300	5,542.800
Kraków	124	4,518.400	4,208.892
Wilno	134	2,993.818	4,296.700 *)
Równe	150	2,067.903	2,775.103 *)
Razem	2.895	87,497.921	106,931.620

Z wyżej przytoczonego wykazu wynika, że w roku sprawozdawczym nastąpiło bardzo znaczne odciążenie Departamentu Budowlanego przy Zakładzie Centralnym, a przydział i wypłata kredytów w przeważającej części została przeniesiona do referatów budowlanych przy oddziałach w ośrodkach o największych potrzebach kredytowych na budownictwo i wykazujących najsilniejszą akcję budowlaną, co niewątpliwie przyczyni się dodatnio do skierowania środków na pokrycie najpilniejszego zapotrzebowania oraz do usprawnienia samej techniki przyznawania i wypłaty pożyczek. Gdy bowiem w roku 1927 przypadało na Centralę prawie 84% ogólnej sumy przyznanych i 80% wypłaconych kredytów, to odpowiednie liczby dla 1928 r. wynoszą 46% wzgl. niecałe 42%. Największy rozrost agend budowlano-kredytowych zwłaszcza w zakresie realizacji pożyczek wykazuje w roku sprawozdawczym Łódź, należąca wraz z Warszawą do pierwszego miejsca w kolejności korzystania z kredytów budowlanych.

Postępująca w tak szybkim tempie w miarę rozrostu naszego portu i rozwoju ruchu towarowego oraz osobowego rozbudowa miasta Gdyni w okresie sprawozdawczym poza budowlami

*) Znaczniejsza nadwyżka wypłaconych kwot w stosunku do przyznanych spowodowana została przeniesieniem wypłaty większej ilości pożyczek przyznanych w Zakładzie Centralnym do oznaczonych oddziałów.

władz i instytucyj państwowych oparta była prawie wyłącznie na pomocy finansowej Banku Gospodarstwa Krajowego i to zarówno w budownictwie prywatnem jak i w inwestycjach miejskich. Zależność akcji budowlanej od dopływu kredytów publicznych uwydatniła się szczególnie pod koniec sezonu, gdy po wyczerpaniu kontyngentu funduszy rządowych groziło prawie zupełne zahamowanie dalszej budowy domów w Gdyni, która mogła być kontynuowana głównie dzięki przyznanej dotacji zł. 1 milj. z własnych funduszy Banku.

Przeznaczonym na budownictwo mieszkaniowe na Śląsku „Śląskim Funduszem Gospodarczym” administrował w dalszym ciągu Oddział naszego Banku w Katowicach, który w porozumieniu z Radą Wojewódzką przyznał z tego funduszu po koniec 1928 r. pożyczek na wykończenie budowli na terenie tego województwa na ogólną sumę zł. 7.078 tys.; z kwoty tej wypłacono po dzień 31 grudnia 1928 r. zł. 5.820 tys.

Prócz akcji kredytowej prowadzonej przez Bank na cele budowlane na podstawie ustawy o rozbudowie miast Instytucja nasza w roku sprawozdawczym przyszła z pomocą finansową Funduszowi Kwaterunku Wojskowego, udzielając mu kredytu krótkoterminowego na prowadzone z funduszy kwaterunkowych prace w zakresie budowy domów mieszkalnych dla wojskowych. Pożyczek takich przyznano na ogólną sumę zł. 21.6 milj., z których uruchomionych zostało do dnia 31 grudnia 1928 r. — zł. 11,6 milionów. Kredyt ten został udzielony zaliczkowo w formie pożyczki krótkoterminowej z zabezpieczeniem jego spłaty z wpływów podatku kwaterunkowego i innych należności, przypadających na rzecz Funduszu Kwaterunku Wojskowego w myśl postanowień ustawy z dnia 15 lipca 1928 r. w przedmiocie zakwaterowania wojska w czasie pokoju.

f) Kredyty dla rolnictwa.

W roku sprawozdawczym Bank Gospodarstwa Krajowego podobnie jak w latach ubiegłych udzielał dalej wydatnej pomocy kredytowej średniej i większej własności rolnej za pośrednictwem bądź to organizacyj ziemiańskich bądź też prywatnych banków rolniczych, a także bezpośrednio właścicielom majątków ziemskich.

W ciągu roku 1928 Bank udzielił rolnictwu następujących kredytów krótkoterminowych:

W lutym wobec znacznych zniszczeń zasiewów na skutek niepomyślnych warunków atmosferycznych uruchomiono 28 milionów zł. kredytu w dyskoncie weksli na zakup ziarna siewnego. Spłata tego kredytu ustalona była na połowę grudnia 1928 r., okazało się jednak, iż rolnicy nie są w stanie pokryć w całości swych zobowiązań z tego tytułu tak z uwagi na średni urodzaj w roku sprawozdawczym jak również ze względu na to, że w miesiącu tym zbiegły się terminy płatności innych zobowiązań ziemian. Zdając sobie sprawę z trudnego położenia rolnictwa, Bank udzielił prolongaty kredytu na okres dalszych kilku miesięcy za spłatą w terminie pewnej części należności, przyczem przy prolongacie stosował Bank na szeroką skalę ulgi szczególnie w stosunku do ziemian z województw wschodnich.

Z uwagi na nawiedzenie w lutym 1928 r. szeregu powiatów Woj. Warszawskiego, Białostockiego i Wileńskiego przez klęski elementarne, Bank uruchomił dla rolników z tych powiatów t. zw. „specjalny kredyt klęskowy” w kwocie zł. 1,5 milionów, którego termin spłaty ustalono na dzień 1 października 1928 r.

Uruchomione przez Bank w latach 1926 i 1927 specjalne ulgowe kredyty „klęskowe” dla rolników z województw wschodnich i centralnych, których spłata miała nastąpić w latach ubie-

głych, zostały sprolongowane do dnia 21.II. 1929 r. Łączne zadłużenie rolników w roku sprawozdawczym z tytułu t. zw. kredytów „kłęskowych” doszło do sumy zł. 3 milj.

Oprócz wspomnianych wyżej kredytów Bank uruchomił specjalny kredyt 1-miljonowy przeznaczony dla województw wschodnich z terminem spłaty do dnia 15 grudnia 1928 r. Brak gotówki u rolników w okresie przednowkowym skłonił Bank wzorem lat poprzednich do wypłacenia im w lipcu 1928 r. kredytu „przednowkowego” na sfinansowanie żniw w wysokości zł. 5 milionów. Kredyt ten został przez ziemian w terminie prawie całkowicie spłacony.

Wypłacony we wrześniu 1927 r. kredyt w kwocie zł. 1 milion dla rolników poszkodowanych wskutek gradu został spłacony całkowicie dopiero w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego.

Poza kredytami udzielonemi rolnikom za pośrednictwem organizacji ziemiańskich przyznano również znaczne kredyty Bankowi Ziemiańskiemu w Warszawie.

Bank udzielał w roku sprawozdawczym kredytów wekslowych rolnikom również bezpośrednio, przyczem zadłużenie z tego tytułu nie przekracza kwoty zł. 1 miliona. Pożyczki te były spłacane w ciągu 12 miesięcy w kwartalnych ratach. Tego rodzaju pożyczek udzielano tylko w wyjątkowych wypadkach rolnikom odpowiedzialnym pod względem kredytowym.

W roku sprawozdawczym przy udzielaniu kredytu Bank żądał od rolników weksli z żyrem innego rolnika.

Przy udzielaniu rolnikom kredytów Bank korzystał z informacji organizacji ziemiańskich, a mianowicie Rady Naczelnej Organizacji Ziemiańskich w Warszawie oraz lokalnych związków ziemian i towarzystw rolniczych.

Osobną kategorię kredytów rolniczych stanowią kredyty dla gospodarstw rybnych, przejęte przez nasz Bank w połowie ub. r. od Państwowego Banku Rolnego na podstawie specjalnego porozumienia. Przy finansowaniu gospodarstw rybnych, mających tak doniosłe znaczenie dla podniesienia naszego rolnictwa, Bank stosował kredyty dwóch rodzajów: kredyty średnioterminowe na okres 2—3 lat na inwestycje w gospodarstwach rybnych oraz krótkoterminowe na czas do 1 roku na cele obrotowe (zarybienie i nawożenie stawów oraz karmienie ryb). Dodać w tym miejscu wypada, że w poprzednich latach Bank udzielał długoterminowych pożyczek w listach zastawnych na zakładanie gospodarstw rybnych oraz na przeprowadzenie większych inwestycji.

Wspomniana akcja kredytowa miała być prowadzona w ramach kwoty zł. 300.000 na kredyty średnioterminowe i kwoty zł. 500.000 na kredyty krótkoterminowe. Stan wyczerpania na dzień 31.XII. 1928 r. kredytów krótkoterminowych wynosił zł. 301.790, zaś kredytów średnioterminowych udzielono na sumę zł. 355.000. Niewyczerpanie kontyngentu kredytu krótkoterminowego dla gospodarstw rybnych należy tłumaczyć tem, że akcja kredytowa B. G. K. była spóźniona, gdyż prowadzący gospodarstwa rybne zaopatrują się w narybek i paszę na wiosnę, a Bank zaczął uruchamiać te kredyty dopiero w drugiej połowie czerwca. Popyt na kredyty średnioterminowe pomimo opóźnienia się rzeczonyj akcji kredytowej był dość znaczny i nie mógł być zaspokojony w granicach preliminowanego kontyngentu, który został nieznacznie przekroczony.

W dziale długoterminowych kredytów gotówkowych dla rolnictwa figuruje zadłużenie S. A. Kooprolna z tytułu zapłaconych za nią przez Bank Gospodarstwa Krajowego zagranicznych należności, wynikających z zaciągniętej przez tę Spółkę w 1925 r. pożyczki w Anglii. W ciągu roku sprawozdawczego Kooprolna uiściła Bankowi zaległe odsetki oraz część kapitału dłużnego, w rezultacie czego zadłużenie jej z zł. 40,3 milj. w końcu 1927 r. obniżyło się do zł. 39,1 milj. w końcu 1928 r.

Ponieważ Kooprolna zaspakaja potrzeby szerokich mas rolników głównie b. Kongresówki, będąc wielką centralą naszego handlu rolnego, Bank stosował wobec niej politykę stopniowego i nieznacznego wycofywania z niej swych dawnych należności, umacniając równocześnie swe wiarytelności drogą uzyskiwania odrębnych zabezpieczeń na majątku Kooprolnej i jej dłużników. W roku sprawozdawczym dokonana została szczegółowa rewizja stanu majątkowego Kooprolnej oraz instytucyj w niej zadłużonych; w następstwie ujawnionego stanu majątkowego tych przedsiębiorstw podjął Bank kilkakrotnie akcję w kierunku tworzenia komitetów osób, poręczających za stan słabych instytucyj, skutkiem czego ich zdolność kredytowa została utrzymana.

Niezależnie od tych gwarancyj zorganizowany został aparat kontroli przez wprowadzenie komisarzy Banku do niektórych instytucyj zadłużonych w Kooprolnej. Przy pomocy tego aparatu nietylko zostaną rozszerzone podstawy zabezpieczenia wiarytelności Banku, ale opracowany zostanie program sanacji poszczególnych instytucyj zrzeszonych w Kooprolnej, a nadto ułożony zostanie plan finansowy spłat zobowiązań poszczególnych dłużników Kooprolnej, zapewniający stopniowe zmniejszenie zadłużenia. W częściowem wykonaniu zamierzonego programu niektóre spółki zrzeszone w Kooprolnej w dążeniu do lepszego przystosowania swej działalności do wymagań społeczeństwa przekształciły się na spółdzielnie, reszta zaś spółek czyni przygotowania do przyjęcia spółdzielczej formy prawnej.

g) Kredyty dla przemysłu.

Kredyty dla przemysłu należą do tych dziedzin, z których Bank w myśl nowego planu działalności stopniowo się wycofuje, pozostawiając zaspokojenie potrzeb kredytowych tej gałęzi w coraz większej mierze bankowości prywatnej. Wskutek tego suma kredytów przemysłowych wzrosła w roku sprawozdawczym w liczbach absolutnych tylko nieznacznie, a w stosunku do rozwoju ogólnej sumy kredytów gotówkowych nawet się zmniejszyła. Wzrost kredytów dla przemysłu jest głównie wynikiem poważniejszego bo około 30%-owego zwiększenia się zadłużenia przemysłu rolnego, podczas gdy ogólna suma kredytów innych gałęzi przemysłu wzrosła o niecałe 10% i wynosiła w końcu 1928 r. zł. 73.726 tys. wobec zł. 67.112 tys. na koniec poprzedniego roku. W tej ostatniej grupie zwiększyły się tylko długoterminowe kredyty gotówkowe o przeszło zł. 6½ milj., podczas gdy suma kredytów krótkoterminowych wynosiła w końcu 1928 r. podobnie jak na koniec poprzedniego roku ok. zł. 65 milj.

W przemyśle rolnym bardzo znaczny wzrost z zł. 8.4 milj. do zł. 11.3 milj. czyli o zł. 2.9 milj. wykazuje cukrownictwo, zajmujące w końcu roku w kredytach krótkoterminowych stanowisko niemal równorzędne z przemysłem włókienniczym. Jeszcze znaczniejsze zwiększenie z zł. 2.0 milj. do zł. 6.4 milj. wykazuje gorzelnictwo, podczas gdy zadłużenie młynów zmniejszyło się.

Kredyty w innych gałęziach przemysłu obniżyły się za wyjątkiem przemysłu górniczego i metalurgicznego, które w ubiegłych latach w niewielkim stopniu korzystały z pomocy finansowej naszego Banku, oraz kredytów ceramicznych. Silny wzrost i wysoki absolutny stan tych ostatnich w końcu ub. r. jest wynikiem specjalnej akcji kredytowej dla przemysłu ceramicznego, podjętej przez naszą Instytucję w przewidywaniu silniejszego ruchu budowlanego w 1928 r. Na cele zwiększenia produkcji cegły w tym roku przydzielono przemysłowi temu kredyt w wysokości zł. 12 milj.

Licząc się przytem ze zniszczeniem wielu cegielni i potrzebą ich mechanizacji, przeznaczył Bank kwotę zł. 2 milj. na doinwestowanie cegielni mechanicznych wzdł. tych cegielni polowych, które wytwarzały najmniej 500 tys. szt. cegieł rocznie. Kredyty te były nisko oprocentowane, to znaczy 9% w stosunku rocznym. Jako warunek przyznania kredytu Bank Gospodarstwa Krajo-

wego żądał od przedsiębiorstw, by cenę sprzedażną obliczały dodając do kosztów własnych powyżej 20 do 30% zysku. Projektowana przez Bank Gospodarstwa Krajowego akcja pomocy kredytowej ceramicznej nie przybrała większych rozmiarów, gdyż cegielnie, spodziewając się wybitnie dobrej konjunktury, nie chciały krępować się ustalonym przez naszą Instytucję zyskiem. Z ogólnego kontyngentu, przeznaczanego na pożyczki obrotowe, przyznano cegielniom zł. 7.633.500.

Natomiast intensywniej wykorzystwały cegielnie kredyt inwestycyjny średnioterminowy udzielany przez Bank Gospodarstwa Krajowego na 2 — 3 lat. Liczne zgłoszenia o tego rodzaju kredyty spowodowały, że już w marcu roku sprawozdawczego Bank uznał za słuszne podwyższyć przeznaczoną na te cele sumę o dalszy zł. 1 milj. Lecz i ta suma okazała się w końcu roku za małą, gdyż ostatecznie przyznano pożyczek na ogólną sumę zł. 3.158.600.

Rozpoczęta przez naszą Instytucję akcja przyczyniła się bardzo wydatnie do zwiększenia produkcji i do pewnej niżki cen cegły. Ruch budowlany nie był jednak tak intensywny, jak przewidywano, wobec czego cegielnie w niektórych okręgach, zwłaszcza większe, znalazły się w miesiącach zimowych w dość trudnej sytuacji finansowej ze względu na niemożność zbytu znacznych zapasów cegły. To też Bank stosował wobec takich przedsiębiorstw liberalną politykę przy spłacie zapadających kredytów, udzielając w licznych wypadkach prolongat na rok następny ze stosunkowo nieznaczną spłatą.

h) Kredyty dla handlu.

Oprócz kredytów, udzielanych przez Bank rolnictwu bezpośrednio, rolnicy korzystali poza-tem z dość znacznych kredytów za pośrednictwem przedsiębiorstw rolniczo-handlowych. W roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach ubiegłych, Spółka Akcyjna Kooprolna korzystała z większych kredytów na zakup nawozów sztucznych. Firma ta oprócz normalnego kontyngentu dyskontowego w kwocie zł. 600 tys. korzystała z następujących kredytów specjalnych: kontyngent dyskontowy w sumie zł. 17 milj., przyznany w 1927 r. na zakup nawozów sztucznych, zwiększony został w styczniu 1928 r. o zł. 5 milj., t. j. do zł. 23 milj. W maju 1928 r. przyznano jej kredyt na zakup nawozów sztucznych na sezon jesienny w kwocie zł. 18 milj., zaś w listopadzie otwarty został kredyt nawozowy t. zw. „wiosenny 1928 r.“ na zł. 23 milj., z której to sumy Kooprolna wyczerpała do 31 grudnia 1928 r. zł. 3½ milj.

Ponadto przyznany został „Kooprolnej“ kontyngent dyskontowy w wysokości zł. 2.375 tys. na skup jęczmienia browarnianego, grochu i nasion dla celów wywozowych.

Oprócz Kooprolnej korzystała z większych kredytów w roku sprawozdawczym Spółka Akcyjna Handlu Ziemiopłodami, mianowicie w kwocie zł. 1.500 tys., przeznaczonych na pożyczki dla młynów.

Z innych firm, korzystających w 1928 r. z kredytów Banku, wymienić należy: Syndykat Plantatorów Chmielu, który korzystał z kredytu w wysokości zł. 600 tys. Kredyt ten udzielony został dla umożliwienia Syndykatowi producentów chmielu zaliczek na produkcję i dostawy. Poza-tem korzystały z kredytów: Syndykat Rolniczy Warszawski w sumie zł. 300 tys. oraz Związek Producentów Ryb na zł. 100 tys.

KREDYTY EKSPORTOWE I IMPORTOWE.

Zapoczątkowana przez Bank w ostatnich latach akcja popierania eksportu przez udzielanie przemysłowi i handlowi kredytów eksportowych rozwijała się w okresie sprawozdawczym pomyślnie. Ogólna ilość weksli, pochodzących z czystego eksportu, skupionych przez Bank w 1928 r.,

wynosiła około dol. 4.540 tys. Z sumy tej przeważająca część, mianowicie dol. 3.770 tys., przypadało na handel, reszta zaś na przemysł.

Z kredytów przeznaczonych dla handlu przeszło w 90% korzystało Towarzystwo Handlu z Rosją „Polros”, natomiast w kredytach przyznanych przemysłowi partycypował głównie przemysł żelazny (w 85%) oraz przemysł drzewny. Dewizy skupione od przemysłu żelaznego pochodziły również w ogromnej większości z obrotu z Rosją.

Oprócz powyższych kredytów o charakterze czysto eksportowym Bank udzielał znacznych kredytów w postaci skupu weksli, które pośrednio przyczyniły się do umożliwienia wzgl. powiększenia eksportu. Z kredytów tych korzystał przede wszystkim przemysł naftowy w wysokości dol. 2.2 milj.

W dziedzinie kredytów importowych, przeznaczonych na przywóz niezbędnych dla naszego przemysłu surowców, ogólna suma udzielonych przez Bank kredytów wynosiła około £ 270 tys., \$ 435 tys. oraz fr. fr. 3.300 tys., wzrosła więc w porównaniu z 1927 r. ca o 55%. Kredyty funtowe i dolarowe udzielone zostały całkowicie na potrzeby przemysłu tekstylnego, podczas gdy z kredytów frankowych korzystał przemysł samolotowy. Kredyt udzielony przemysłowi włókienniczemu zużyty został wyłącznie na pokrycie dostaw surowców, mianowicie wełny (w 60%), bawełny (w 34%) i konopi (w 6%). Operacje dokonywane były przeważnie za pośrednictwem rynku angielskiego, co tłumaczyć należy niższą stopą dyskontową Londynu. Podobnie jak w 1927 r. kredyty były udzielane z terminem 3 — 6 miesięcznym.

i) Kredyty dla banków.

W związku z szybko postępującą regeneracją polskiej bankowości prywatnej kwoty spłacane przez banki prywatne na poczet długu sanacyjnego, zaciągnięte przez nie w okresie załamania się złotego, wykazują stały wzrost. W 1928 r. banki dokonały spłat na sumę zł. 14.872 tys., to jest ca o 40% więcej niż w 1927 r. W dodatku — w przeciwieństwie do roku poprzedniego — banki nie korzystały już z dalszych kredytów sanacyjnych. Na dzień 31.XII. 1928 r. dług banków z tytułu samego kapitału wynosił zł. 38.725 tys., zmniejszył się więc w ostatnich dwóch latach o zł. 17.8 milj.

W roku sprawozdawczym Ministerstwo Skarbu zatwierdziło plany spłaty kredytów sanacyjnych dla wszystkich tych banków, które do końca 1927 r. ich nie otrzymały. Wszystkie banki spłacały zapadające kredyty w terminach ustalonych przez Ministerstwo Skarbu w planie spłaty. Dla ułatwienia spłat Ministerstwo Skarbu zezwoliło bankom na dokonywanie spłat długu nawet w ratach kwartalnych.

Niezależnie od kredytów sanacyjnych, udzielonych bankom prywatnym w latach przełomowych, przyznawał im Bank Gospodarstwa Krajowego w wyjątkowych wypadkach również kredyty dyskontowe. Ogólna suma przyznanych pożyczek wekslowych wynosiła w końcu 1928 r. zł. 3.4 milj.

Głównymi kredytobiorcami były: Polski Bank Komunalny, któremu przyznano razem zł. 2 milj. — po zł. 1 milj. dla kas komunalnych w b. zaborze rosyjskim i dla sejmików oraz dla wydziałów powiatowych — pozatem The British and Polish Trade Bank w Gdańsku, założony pod koniec 1926 r. przez Bank Gospodarstwa Krajowego przy współudziale Anglo - International Bank, Ltd. w Londynie. Instytucji tej udzielono kredytu w wysokości zł. 1 milj. Pozatem przyznany został Bankowi Przemysłowców Polskich kredyt w wysokości zł. 400 tys.

IV. GWARANCJE.

Począwszy od roku 1926 — w wyniku stale postępującej poprawy naszej sytuacji gospodarczej — gwarancje, udzielone przez Bank różnym gałęziom życia gospodarczego, wykazują stały spadek. W ciągu ostatnich trzech lat (1926 — 1928) gwarancje zmniejszyły się z zł. 218.2 milj. (na dzień 31.XII. 1925) do zł. 29.1 milj. (na dzień 31.XII. 1928), przyczem stosunkowo najsilniejszy procentowy spadek nastąpił w okresie sprawozdawczym, mianowicie z zł. 61.6 milj. do zł. 29.1 milj., to jest o 53%. W głównej mierze korzystały z nich przemysł oraz przedsiębiorstwa państwowe. Natomiast przemysł rolny, korzystający jeszcze w 1927 r. silniej niż inne gałęzie produkcji z gwarancyj, brał bardzo już nieznaczny udział w ogólnej ich sumie.

Podział gwarancyj między poszczególne gałęzie produkcji na dzień 31.XII. 1928 r. przedstawia poniższe zestawienie (w tys. zł.):

G r u p y	S u m a
1. Przedsiębiorstwa państwowe	12.076
2. Samorządy i przedsiębiorstwa gminne	124
3. Spółdzielnie	88
4. Rolnictwo	348
5. Handel	1.208
6. Przemysł:	
a) rolny:	
w tem: cukrownictwo 2.200	
gorzelnictwo 45	
inne 1	2.246
b) różny:	
w tem: hutniczy 543	
maszynowy i elektryczny 1.816	
włókienniczy 3.275	
chemiczny 35	
papierniczy 55	
drzewny 143	
cementowy 5.736	
odzieżowy i galanteryjny . 188	
metalurgiczny 476	
ceramiczny 13	
inne 498	12.778
7. Banki	153
8. Różni	152
Razem	29.173

V. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA.

1. SPRAWY PERSONALNE.

Ilość urzędników.

Wzrost działalności Banku spowodował zwiększenie w ciągu 1928 r. personelu o 90 osób, co oznacza wzrost ca o 8%. Władze Banku dokładały przytem starań w kierunku pokrycia zapotrzebowania na personel przede wszystkim drogą wewnętrznych przeniesień pracowników, jak również przez racjonalizację pracy biurowej. W rezultacie personel naszej Instytucji wynosił w dniu 31.XII. 1928 r. 1.048 urzędników i 228 służby wobec 955 urzędników i 214 służby w tymże dniu 1927 r.

Uposażenia.

W roku sprawozdawczym obowiązywał schemat płac ustanowiony w drugiej połowie 1927 r. Podwyżki poborów były stosowane tylko indywidualnie w formie awansów szeregu pracowników celem wyrównania różnicy płac między poszczególnymi grupami urzędników.

Dzięki regulacji płac, uwzględniającej kwalifikacje naukowe pracowników, oraz wskutek stosowania właściwej polityki personalnej przy awansach i nominacjach, dało się zauważyć wśród urzędników Banku coraz silniejsze dążenie do podniesienia swych wiadomości tak naukowych jak fachowych, co stwierdzono zwłaszcza z okazji egzaminów składanych przez urzędników celem uzyskania etatu.

2. REORGANIZACJA BANKU.

Z dniem 1 stycznia 1928 r. wszedł w życie schemat organizacyjny, który ustalił podział prac pomiędzy poszczególne departamenty i wydziały Centrali Banku. Istniejąca przy Dyrekcji Banku Komisja Organizacyjna opracowała szereg regulaminów i instrukcyj, normujących działalność Banku. Zwrócono również specjalną uwagę na usprawnienie i ujednoczenie pracy oddziałów.

Prace organizacyjne w Centrali były w b. r. o tyle ułatwione, że dzięki odpowiedniej adaptacji lokalów bankowych możliwe było racjonalniejsze rozplanowanie biur Banku. Poza tem jesienią 1928 r. przystąpiono do budowy gmachu Zakładu Centralnego, która to budowa mimo późniejszej pory poczyniła znaczne postępy.

3. ODDZIAŁY.

W czerwcu 1928 r. utworzono Oddział Banku Gospodarstwa Krajowego w Radomiu jako ważnym ośrodkiem gospodarczym województw centralnych. W oddziałach zaś w Wilnie i Równem utworzono w ub. r. referaty budowlane w związku z postęпами budownictwa w naszych wschodnich województwach.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku poprzednim, władze Banku dążyły do utrzymania jaknajściślejszego kontaktu z oddziałami. W związku z tem Prezes Banku p. dr. R. Górecki wyjeżdżał kilkakrotnie celem lustracji i zapoznania się na miejscu z warunkami pracy poszczególnych oddziałów. Poza tem Inspektorat Centrali przeprowadzał rewizje oddziałów, które odbywały się według ustalonego systemu, polegającego na tem, że każdy oddział mniej więcej w okresie jednego roku podlega szczegółowej lustracji, niezależnie zaś od tego odby-

wają się lustracje dorywcze. W toku rewizji sprawdza się w oddziałach nietylko stan interesów pod względem materialnym, lecz badano również oddziały pod względem sprawności pracy i jednolitości manipulacji.

W dniach 1 i 2 czerwca 1928 r. odbył się drugi z kolei Zjazd Kierowników Oddziałów, poświęcony zagadnieniu kredytów społecznych. Wygłoszono na nim szereg referatów, traktujących o organizacji tego kredytu w Polsce i zagranicą i omówiono zadania Banku w zakresie kredytów dla spółdzielni i kas oszczędności.

4. ZMIANY OSOBOWE W RADZIE NADZORCZEJ.

W 1928 r. ustąpił członek Rady Nadzorczej p. Władysław Weissbrod, w miejsce zaś wspomnianego mianował p. Minister Skarbu członkiem Rady Nadzorczej p. Jana Strzeleckiego, dyrektora Departamentu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

5. ZMIANY OSOBOWE W ZARZĄDZIE.

Z powodu przejścia w stały stan spoczynku ustąpili z zajmowanych stanowisk w 1928 r.: Dyrektor B. G. K. p. Dr. Lucjan Szpor oraz Zastępcy Dyrektorów pp. Józef Kretschmer i Juljusz Reiner.

Rada Nadzorcza Banku mianowała Zastępcami Naczelnego Dyrektora pp. Wacława Konderskiego, b. Dyrektora Akcyjnego Banku Hipotecznego, Oddziału w Krakowie, oraz dr. Feliksa Merunowicza, który zajmował poprzednio stanowisko Dyrektora B. G. K. Nadto powołani zostali w 1928 r. na stanowiska Zastępców Dyrektorów pp. dr. Marjan Chechliński, dr. Józef Drzewicki, dr. Tadeusz Garbusiński, Stefan Jarnutowski, Edmund Komorowski, Jan Ruckgaber i dr. Zygmunt Wasserab. Zastępcy Dyrektora p. E. Komorowskiemu udzieliły władze Banku urlopu bezpłatnego na czas nieokreślony, desygnując go na stanowisko dyrektora The British and Polish Trade Bank w Gdańsku.

6. ZMIANY STATUTU.

W roku ubiegłym wprowadzono dwukrotnie następujące zmiany obowiązującego statutu Banku Gospodarstwa Krajowego:

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 15 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 41 z 1928 r. poz. 402) rozszerzono § 87 statutu, wprowadzając doń postanowienie, przewidujące 2 Zastępców Naczelnego Dyrektora Banku zamiast jednego.

Rozporządzenie zaś Ministra Skarbu z dnia 5 maja 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 56 z 1928 r. poz. 532) uzupełniło postanowienia § 13 statutu, dotyczącego zabezpieczenia pożyczek emisyjnych Banku, w tym sensie, że pożyczki te stanowią odrębne masy majątkowe, służące na zabezpieczenie praw posiadaczy listów zastawnych i obligacyj. W § 30 zaś dodano przepis, według którego we wpisach hipotecznych, zabezpieczających pożyczki Banku, należy umieszczać wzmiankę, zawierającą szczegółowe określenie rodzaju emisji, przyczem o ile wpis dotyczy listów zastawnych lub obligacyj, stanowiących zamkniętą emisję, odnośna wzmianka ma określić tę emisję jako zamkniętą.

III.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU ZA ROK 1928.

Bilans za rok 1928 łącznie z gwarancjami zamyka się sumą bilansową Zł. 1.715,360.386.48, zaś sumą Zł. 1.686,187.735.74 bez gwarancji. Dla porównania wykazujemy sumy bilansowe bez rachunku gwarancji za poprzednie lata oraz ich wzrost procentowy:

Rok	Suma bilansowa	Wzrost procentowy
1924	224.028.816.45	—
1925	555.569 193.42	148.0
1926	798.149.067.76	43.6
1927	1,363.651.831.21	70.9
1928	1,686.187.735.74	23.6

STAN BIERNY.

Poz. 1—3. Kapitały własne i rezerwy:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) kapitał zakładowy	Zł. 120,000.000.—	Zł. 150,000.000.—
b) fundusz rezerwowy	„ 4,446.159.17	„ 6,279.297.52
c) rezerwa dla listów zast. i obligacyj . .	„ 4,400.307.52	„ 7,048.187.45
d) rezerwa waloryzacyjna dla pożyczek hipotecznych b. P. B. O. oraz b. Z. K. M. M.	„ 2,270.567.61	„ 2,569.823.30
e) rezerwa waloryzacyjna dla wkładek oszczędności	„ 87.224.37	„ 69.308.63
f) rezerwa ogólna	„ 17,612.668.99	„ 28,793.443.05
r a z e m	Zł. 148,816.927.66	Zł. 194,760.059.95

Kapitał zakładowy, wynoszący w 1927 r. Zł. 120,000.000.—, wzrósł w roku sprawozdawczym do kwoty Zł. 150,000.000.—, to jest o Zł. 30,000.000.—, którą to kwotę wpłaciło Ministerstwo Skarbu.

Rezerwy statutowe (b i c) zwiększyły się w roku sprawozdawczym o Zł. 4,481.018.28. Wzrost ten powstał:

a) z rozdziału czystego zysku za r. 1927 zgodnie z § 73 statutu Banku w sumie	Zł.	3,437.134.41
b) z wpisowego w myśl § 17 statutu oraz z zysków osiągniętych przez Bank ze skupu listów zastawnych i obligacji, przeznaczonych do umorzenia w/g § 17 statutu Banku pkt. 2 w sumie	„	1,043.883.87

Inne rezerwy zwiększyły się w 1928 r. o sumę Zł. 11,462.114.01, a mianowicie:

a) rezerwa ogólna wzrosła o	Zł.	11,180.774.06
b) rezerwa waloryzacyjna dla pożyczek hipotecznych zwiększyła się o	„	299.255.69
c) rezerwa waloryzacyjna dla wkładek oszczędnościowych zmniejszyła się z powodu zrealizowania części przedwojennych książeczek	„	17.915.74

Poz. 4. Lokaty Skarbu Państwa wynoszą per 31. XII. 1928 Zł. 356,223.547.33, wzrost więc w stosunku do stanu z dnia 31. XII. 1927 wynosi Zł. 72,027.918.03. Są to lokaty wybitnie długoterminowe, będące w związku z akcją kredytową Rządu, prowadzoną przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

W sumie lokat mieszczą się następujące fundusze:

a) fundusze budowlane	Zł.	196,444.307.07
b) fundusze administrowane z tytułu akcji sanacyjnej	„	53,572.506.92
c) lokaty specjalne Ministerstwa Skarbu	„	35,970.707.70
d) inne fundusze administrowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego	„	70,236.025.64

Poz. 5. Wkłady. Suma wkładów wzrosła w roku sprawozdawczym o Zł. 35,692.455.85, t. j. o 11,3%. Poniższe zestawienie ilustruje poszczególne grupy wkładów oraz ich wzrost w stosunku do roku 1927:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) terminowe (lokacyjne)	Zł. 72,851.421.07	Zł. 133,125.049.49
b) wkłady dolarowe (terminowe)	„ 13,214.183.01	„ 17,367.130.56
c) à vista — rachunki czekowe	„ 117,047.374.28	„ 137,384.974.82
d) na książeczki oszczędności	„ 11,299.238.84	„ 19,205.895.34
e) asygnaty kasowe	„ 493.400.—	„ 538.200.—
f) z tytułu sald kredytowych	„ 100,813.986.42	„ 43,790.809.26
r a z e m	Zł. 315,719.603.62	Zł. 351,412.059.47

Poz. 6. Rachunek redyskontu weksli zwiększył się w roku sprawozdawczym o Zł. 19,895.913.14, t. j. z sumy Zł. 18,986.598 do sumy Zł. 38,882.511.14, z czego na redyskonto weksli w walucie krajowej przypada Zł. 27,248.136.79, zaś na redyskonto weksli w walucie obcej Zł. 11,634.374.35.

Poz. 7. Rachunek **banków „Loro“** zmniejszył się o Zł. 44,904.792.11 z kwoty Zł. 62,414.356.95 do kwoty Zł. 17,509.564.84. Z sumy tej przypada na banki krajowe Zł. 14,642.659.20, na banki zagraniczne Zł. 2,866.905.64. Zmniejszenie nastąpiło w grupie rachunków banków krajowych głównie z powodu wycofania wkładów przez Państwowy Bank Rolny.

Poz. 8. Rachunek **banków „Nostro“** zmniejszył się znacznie, co wykazuje następujące zestawienie:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928	minus
a) banki krajowe	Zł. 9,355.432.82	Zł. 5,180.322.22	Zł. 4,175.110.60
b) „ zagraniczne	„ 33,802.951 14	„ 17,921.110.99	„ 15,881.840.15
r a z e m	Zł. 43,158.383.96	Zł. 23,101.433.21	Zł. 20,056.950.75

Spadek na rachunkach banków krajowych powstał głównie skutkiem zmniejszenia się lombardu w Banku Polskim papierów wartościowych. Na rachunkach zaś banków zagranicznych z powodu spłacenia pożyczki zaciągniętej w Bankers Trust Company.

Poz. 9. **Przekazy na Bank** wynosiły w dniu 31. XII. 1928 Zł. 211.099.33. Są to przekazy zlecone, a w dniu 31. XII. 1928 niewypłacone.

Poz. 10. Rachunek **wierzycieli hipotecznych** zmniejszył się nieznacznie do sumy Zł. 237.345.30, t. j. o Zł. 5.677.63, wskutek częściowej spłaty długów ciężących na nieruchomościach.

Poz. 11. **Różne rachunki** wynosiły w 1928 r. Zł. 45,783.918.67, t. j. o Zł. 7,453.644.12 więcej, niż w poprzednim roku. Na sumę rachunków różnych składają się w głównej mierze następujące trzy pozycje:

a) rachunki działu hipotecznego	Zł. 20,396.516.43
b) „ bezprocentowe do rozliczenia	„ 20,968.670.56
c) „ akceptacyjne	„ 4,418.731.68

Poz. 12. Rachunki **prześciowe** wynosiły:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
	Zł. 23,572.438.—	Zł. 24,000.989.89

Poz. 13. Rachunek **różni za inkaso** wykazywał:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
	Zł. 14,308.225.58	Zł. 16,291.324.67

czyli, że wzrost wynosił Zł. 1,983.099.09.

Poz. 14. **Emisje:**

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) listy zastawne	Zł. 70,613.443.79	Zł. 101,105.677.14
b) obligacje komunalne	„ 306,458.372.48	„ 446,618.498.30
c) „ kolejowe	„ 11,662.211.45	„ 11,328.512.—
d) „ bankowe	„ 2,565.000.—	„ 24,531.900.—
e) „ budowlane	„ —	„ 190.800.—
r a z e m	Zł. 391,299.027.72	Zł. 583,775.387.44

Poz. 15. Rachunek Funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacyj wykazuje Zł. 2,601.805.92, t. j. o Zł. 1,195.373.57 więcej, niż w roku poprzednim. Na rachunek ten wprowadzone są w terminie płatności rat pożyczek emisyjnych kwoty, przypadające na amortyzację listów zastawnych i obligacyj.

Poz. 18. Fundusz na zapłatę kuponów od listów zastawnych i obligacyj zwiększył się z sumy Zł. 13,250.412.95 do Zł. 21,026.417.99, t. j. o Zł. 7,776.005.04.

Poz. 20. Czysty zysk: cfr. poniżej rachunek strat i zysków.

Poz. 21. Rachunek wierzyciele za gwarancje:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
	Zł. 61,563.584.02	Zł. 29,172.650.74
w tem za rękoźwarcją Skarbu	„ 42,237.620.31	„ 9,157.832.26

STAN CZYNNY.

Poz. 3. Rachunek papierów wartościowych zmniejszył się ze sumy Zł. 151,801.289.27 do Zł. 122,946.952.97, a to głównie z powodu sprzedaży pożyczki dillonowskiej Bankers Trust Company oraz zmniejszenia się portfela obligacyj komunalnych.

Na sumę rachunku papierów wartościowych składają się:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) pożyczki państwowe	Zł. 36,549.248.07	Zł. 28,610.206.51
b) listy zastawne	„ 8,826.657.11	„ 7,931.116.33
c) obligacje	„ 106,425.384.09	„ 86,405.630.13

Poz. 4. Rachunek udziałów w przedsiębiorstwach konsorcjalnych i akcji powiększył się bardzo poważnie ze sumy Zł. 20,113.351.73 do Zł. 46,285.391.56. Zwiększenie to nastąpiło na skutek objęcia przez Bank akcji: Sp. Akc. „Azot“, Sp. Akc. „Ursus“, Sp. Akc. „Tespy“, Sp. Akc. Starachowice.

Poz. 6—9. Kredyty krótkoterminowe:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) weksle zdyskontowane	Zł. 136,419.462.80	Zł. 176,100.994.04
b) „ protestowane	„ 488.088.25	„ 1,340.069.92
c) pożyczki terminowe (zabezpieczone weksłami, towarami, skryptami dłużnymi, hipoteką i t. p.)	„ 25,032.981.75	„ 43,250.857.15
d) rachunki bieżące debetowe	„ 93,646.039.26	„ 87,199.616.86
r a z e m	Zł. 255,586.572.06	Zł. 307,891.537.97

Poz. 10. Banki „Loro“:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) banki krajowe	Zł. 6,173.863.90	Zł. 1,456.977.55
b) „ zagraniczne	„ 21.510.—	„ 138.363.50
r a z e m	Zł. 6,195.373.90	Zł. 1,595.341.05

Poz. 11. Banki „Nostro“:

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
a) banki krajowe	Zł. 1,039.159.95	Zł. 2,883.938.21
b) „ zagraniczne	„ 25,309.817.78	„ 38,678.366.91
razem	Zł. 26,348.977.73	Zł. 41,562.305.12

Poz. 13. Rachunek **nieruchomości** zwiększył się o kwotę Zł. 110.333.34 do sumy Zł. 9,425.705.—.

Poz. 15. **Różne rachunki:**

	31. XII. 1927	31. XII. 1928
	Zł. 30,270.052.57	Zł. 32,777.460.70

Poz. 17. Rachunek „**Inkaso**“: cfr. poz. 13 str. biernej.

Poz. 18. Rachunek **pożyczek emisyjnych**: cfr. poz. 14 stanu biernego.

Poz. 21. Rachunek „**Dłużnicy za gwarancje**“: cfr. poz. 21 stanu biernego.

OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU STRAT I ZYSKÓW

per 31. XII. 1928.

Rachunek strat i zysków, po pokryciu odsetek, kosztów administracyjnych, odpisów i amortyzacji, oraz po wydzieleniu, zgodnie ze statutem Banku, tantiemy dla członków Dyrekcji i personelu, oraz dotacji na Fundusz Emerytalny Urzędników B. G. K., wykazuje czysty zysk w sumie:

Zł. 7,194.057.83.

Z sumy tej przypada:

a) 35% na rezerwy dla listów zastawnych i obligacji	Zł. 2,517.920.24
b) 40% „ fundusz rezerwowy	„ 2,877.623.13
c) pozostałe 25% w kwocie	„ 1,798.514.46

do dyspozycji Rządu, jako jedyne go właściciela kapitału zakładowego Banku Gospodarstwa Krajowego.

IV.
 BILANS Z DN. 31. XII. 1928 R.
 RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA R. 1928.

BILANS ORAZ RACHUNEK WYDATKÓW I DOCHODÓW FUNDUSZU EMERYTALNEGO
 ZA R. 1928.

1	112 241	112 241	112 241
2	1 320 000	1 320 000	1 320 000
3	1 320 000	1 320 000	1 320 000
4	1 320 000	1 320 000	1 320 000
5	1 320 000	1 320 000	1 320 000
6	1 320 000	1 320 000	1 320 000
7	1 320 000	1 320 000	1 320 000
8	1 320 000	1 320 000	1 320 000
9	1 320 000	1 320 000	1 320 000
10	1 320 000	1 320 000	1 320 000
11	1 320 000	1 320 000	1 320 000
12	1 320 000	1 320 000	1 320 000
13	1 320 000	1 320 000	1 320 000
14	1 320 000	1 320 000	1 320 000
15	1 320 000	1 320 000	1 320 000
16	1 320 000	1 320 000	1 320 000
17	1 320 000	1 320 000	1 320 000
18	1 320 000	1 320 000	1 320 000
19	1 320 000	1 320 000	1 320 000
20	1 320 000	1 320 000	1 320 000
21	1 320 000	1 320 000	1 320 000
22	1 320 000	1 320 000	1 320 000
23	1 320 000	1 320 000	1 320 000
24	1 320 000	1 320 000	1 320 000
25	1 320 000	1 320 000	1 320 000
26	1 320 000	1 320 000	1 320 000
27	1 320 000	1 320 000	1 320 000
28	1 320 000	1 320 000	1 320 000
29	1 320 000	1 320 000	1 320 000
30	1 320 000	1 320 000	1 320 000
31	1 320 000	1 320 000	1 320 000
32	1 320 000	1 320 000	1 320 000
33	1 320 000	1 320 000	1 320 000
34	1 320 000	1 320 000	1 320 000
35	1 320 000	1 320 000	1 320 000
36	1 320 000	1 320 000	1 320 000
37	1 320 000	1 320 000	1 320 000
38	1 320 000	1 320 000	1 320 000
39	1 320 000	1 320 000	1 320 000
40	1 320 000	1 320 000	1 320 000
41	1 320 000	1 320 000	1 320 000
42	1 320 000	1 320 000	1 320 000
43	1 320 000	1 320 000	1 320 000
44	1 320 000	1 320 000	1 320 000
45	1 320 000	1 320 000	1 320 000
46	1 320 000	1 320 000	1 320 000
47	1 320 000	1 320 000	1 320 000
48	1 320 000	1 320 000	1 320 000
49	1 320 000	1 320 000	1 320 000
50	1 320 000	1 320 000	1 320 000
51	1 320 000	1 320 000	1 320 000
52	1 320 000	1 320 000	1 320 000
53	1 320 000	1 320 000	1 320 000
54	1 320 000	1 320 000	1 320 000
55	1 320 000	1 320 000	1 320 000
56	1 320 000	1 320 000	1 320 000
57	1 320 000	1 320 000	1 320 000
58	1 320 000	1 320 000	1 320 000
59	1 320 000	1 320 000	1 320 000
60	1 320 000	1 320 000	1 320 000
61	1 320 000	1 320 000	1 320 000
62	1 320 000	1 320 000	1 320 000
63	1 320 000	1 320 000	1 320 000
64	1 320 000	1 320 000	1 320 000
65	1 320 000	1 320 000	1 320 000
66	1 320 000	1 320 000	1 320 000
67	1 320 000	1 320 000	1 320 000
68	1 320 000	1 320 000	1 320 000
69	1 320 000	1 320 000	1 320 000
70	1 320 000	1 320 000	1 320 000
71	1 320 000	1 320 000	1 320 000
72	1 320 000	1 320 000	1 320 000
73	1 320 000	1 320 000	1 320 000
74	1 320 000	1 320 000	1 320 000
75	1 320 000	1 320 000	1 320 000
76	1 320 000	1 320 000	1 320 000
77	1 320 000	1 320 000	1 320 000
78	1 320 000	1 320 000	1 320 000
79	1 320 000	1 320 000	1 320 000
80	1 320 000	1 320 000	1 320 000
81	1 320 000	1 320 000	1 320 000
82	1 320 000	1 320 000	1 320 000
83	1 320 000	1 320 000	1 320 000
84	1 320 000	1 320 000	1 320 000
85	1 320 000	1 320 000	1 320 000
86	1 320 000	1 320 000	1 320 000
87	1 320 000	1 320 000	1 320 000
88	1 320 000	1 320 000	1 320 000
89	1 320 000	1 320 000	1 320 000
90	1 320 000	1 320 000	1 320 000
91	1 320 000	1 320 000	1 320 000
92	1 320 000	1 320 000	1 320 000
93	1 320 000	1 320 000	1 320 000
94	1 320 000	1 320 000	1 320 000
95	1 320 000	1 320 000	1 320 000
96	1 320 000	1 320 000	1 320 000
97	1 320 000	1 320 000	1 320 000
98	1 320 000	1 320 000	1 320 000
99	1 320 000	1 320 000	1 320 000
100	1 320 000	1 320 000	1 320 000

STAN CZYNNY.

B I L

Banku Gospodar

z dniem 31

	złotych	gr.
1. Kasa, Bank Polski i P. K. O.	52,583.581	40
2. Waluty zagraniczne	3,351.938	27
3. Papiery wartościowe:		
a) pożyczki państwowe	28,610.206.51	
b) papiery procentowe pupilarne	94,336.746.46	97
4. Udziały w przedsiębiorstwach konsorcjalnych i akcje	46,285.391	56
5. Wylosowane papiery wartościowe i płatne kupony	115.344	36
6. Weksle	176,100.994	04
7. Weksle protestowane	1,340.069	92
8. Pożyczki terminowe:		
a) na zastaw papierów wartościowych	1,124.975.44	
b) „ „ złota i srebra	1.850.—	
c) „ „ weksli	25,194.590.71	
d) „ skrypty dłużne	150.678.01	
e) „ zastaw towarów	4,509.559.—	
f) „ „ listów przewozowych	373.099.21	
g) „ warranty	7.200.—	
h) lokaty w Komunalnych Kasach Oszczędn. na książeczki wkładkowe	11,888.904.78	15
9. Dłużnicy w rachunkach bieżących:		
a) w walucie krajowej	65,323.672.30	
b) „ „ zagranicznej	5,982.757.49	
c) należności w windykacji	15,893.187.07	86
10. Banki „Loro“:		
a) krajowe	1,456.977.55	
b) zagraniczne	138.363.50	05
11. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	2,883.938.21	
b) zagraniczne	38,678.366.91	12
12. Pożyczki gotówkowe długoterminowe:		
a) rachunek Min. Skarbu ex re Monopoli Zapałcz.	12,754.866.96	
b) pożyczki z funduszy rządowych, administrowane przez B. G. K. z tyt. akcji sanacyjnej	44,667.824.66	
c) należności od „Kooprolnej“	39,094.200.72	
d) pożyczki budowlane i inwestycyjne	284,827.550.72	
e) inne pożyczki gotówkowe długoterminowe	57,968.513.86	92
13. Nieruchomości	9,425.705	—
14. Ruchomości	1,152.339	88
Do przeniesienia	1,026,223.394	50

A N S

stwa Krajowego

grudnia 1928 r.

	złotych	gr.
1. Kapitał zakładowy	150,000.000	—
2. Rezerwy statutowe:		
a) fundusz rezerwowy	6,279.297.52	
b) rezerwa dla listów zast. i obligacyj	7,048.187.45	97
3. Inne rezerwy:		
a) waloryzacyjne dla pożyczek hipotecznych	2,569.823.30	
b) „ „ wkładek oszczędności	69.308.63	
c) rezerwa ogólna	28,793.443.05	98
4. Lokaty Skarbu Państwa:		
a) fundusze budowlane	196,444.307.07	
b) „ „ administrowane z tyt. akcji sanacyjnej	53,572.506.92	
c) lokaty specjalne Ministerstwa Skarbu	35,970.707.70	
d) inne fundusze administrowane przez B. G. K.	70,236.025.64	33
5. Wkłady:		
a) terminowe (lokacyjne)	133,125.049.49	
b) dolarowe	17,367.130.56	
c) à vista — rachunki czekowe	137,384.974.82	
d) na książeczki oszczędności	19,205.895.34	
e) „ asygnaty kasowe	538.200.—	
f) z tytułu sald kredytowych na innych rachunkach	43,790.809.26	47
6. Redyskonto weksli	38,882.511	14
7. Banki „Loro“:		
a) krajowe	14,642.659.20	
b) zagraniczne	2,866.905.64	84
8. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	5,180.322.22	
b) zagraniczne	17,921.110.99	21
9. Przekazy na bank	211.099	33
10. Wierzyciele hipoteczni	237.345	30
11. Różne rachunki	45,783.918	67
12. Rachunki przejściowe	24,000.989	89
13. Różni za inkaso	16,291.324	67
14. Emisje:		
a) listy zastawne	101,105.677.14	
b) obligacje komunalne	446,618.498.30	
c) „ „ kolejowe	11,328.512.—	
d) „ „ bankowe	24,531.900.—	
e) „ „ budowlane	190.800.—	44
Do przeniesienia	1,652,189.241	24

	złotych	gr.
Z przeniesienia	1.026,223.394	50
15. Różne rachunki	32,777.460	70
16. Rachunki przejściowe	15,097.196	96
17. Inkaso	16,291.324	67
18. Pożyczki emisyjne:		
a) w listach zastawnych	101,105.677.14	
b) „ obligacjach komunalnych	446,618.498.30	
c) „ „ kolejowych	11,328.512.—	
d) „ „ bankowych	24,531.900.—	
e) „ „ budowlanych	190.800.—	
	583,775.387	44
19. Raty pożyczek emisyjnych:		
a) zaległe	7,904.186.61	
b) bieżące	4,089.310.33	
	11,993.496	94
20. Kupony od wylosowanych listów zast. i obligacyj:		
a) listów zastawnych	19.122.25	
b) obligacyj komunalnych	9.378.84	
c) „ „ kolejowych	973.44	
	29.474	53
	1.686,187.735	74
21. Dłużnicy za gwarancje	29,172.650	74
	1.715,360.386	48

D E P O

	Wartość imienna w różnych walut.	Wartość giełdowa w złotych
Kasa efektów	5.282,102.050.12	384,227.640.96
Dłużnicy za złożone u nich depozyty	1.001,317.989.67	61,615.894.90
	6.283,420.039.79	445,843.535.86

PREZES BANKU: Dr. Roman Górecki.

ZASTĘPCY NACZELNEGO DYREKTORA: Wacław Konderski, Dr. Feliks Merunowicz.

DYREKCJA: Dr. Leon Barysz, Władysław Bizański, Walenty Miler,
Dr. Adam Pawlikowski, Dr. Mieczysław Szenk, Jan Edward Żytkiewicz.

	złotych	gr.
Z przeniesienia	1.652,189.241	24
15. Fundusz umorzenia listów zastawnych i obligacyj:		
a) listów zastawnych	104.11	
b) obligacyj komunalnych	2,294.168.53	
c) „ „ kolejowych	31.10	
d) „ „ bankowych	285.840.30	
e) emisji b. Polskiego Banku Krajowego	21.661.88	
	2,601.805	92
16. Wylosowane listy zastawne i obligacje:		
a) listy zastawne	540.138.14	
b) obligacje komunalne	373.954.50	
c) „ „ kolejowe	21.996.—	
	936.088	64
17. Kupony zapadłe w obiegu:		
a) od listów zastawnych	1,632.556.57	
b) „ „ obligacyj komunalnych	265.536.03	
c) „ „ „ kolejowych	307.826.70	
	2,205.919	30
18. Fundusz na zapłatę kuponów od listów zast. i obligacyj:		
a) listów zastawnych	3,679.258.93	
b) obligacyj komunalnych	16,204.332.39	
c) „ „ kolejowych	225.970.22	
d) „ „ bankowych	909.224.45	
e) „ „ budowlanych	7.632.—	
	21,026.417	99
19. Raty przedterminowe:		
a) listów zastawnych	34.183.32	
b) obligacyj komunalnych	21.50	
	34.204	82
20. Czysty zysk do podziału zgodnie z § 73 statutu Banku:		
a) 35% na rezerwę dla listów zast. i obligacyj	2,517.920.24	
b) 40% „ „ fundusz rezerwowy	2,877.623.13	
c) 25% do rozporządzenia Rządu	1,798.514.46	
	7,194.057	83
	1.686,187.735	74
21. Wierzyciele za gwarancje	29,172.650	74
	1.715,360.386	48

Z Y T A

	wartość imienna w różn. walutach	wartość giełdowa w złotych
Wierzyciele za depozyty	5.552,775.290.94	276,615.238.33
Depozyt własny (Nostro)	730,644.748.85	169,228.297.53
	6.283,420.039.79	445,843.535.86

NACZELNY BUCHALTER: Zast. Dyr. Ignacy Szotarski.

STRATY

Banku Gospodar

STRATY.

z dniem 31-go

	złotych	gr.
1. Odsetki:		
a) z rachunków bieżących	25,023.855.31	
b) od redyskonta	2,241.916.19	
c) „ wkładek oszczędności	1,032.914.19	
d) „ asygnat kasowych	33.516.38	
e) różne *)	3,044.798.85	
	31.377.000	92
2. Różnice kursowe	5.007.680	54
3. Koszty ogólne:		
a) koszty handlowe:		
1) wydatki biurowe	961.807.46	
2) „ na lokal bankowy	772.302.14	
3) różne	3,488.172.85	
4) utrzymanie samochodów	136.859.65	
5) wydatki personalne	12,897.923.18	18,257.065.28
b) emerytury	541.685.62	
c) administracja realności	63.091.92	
	18.861.842	82
4. Amortyzacja:		
a) nieruchomości	201.299.85	
b) ruchomości	309.364.61	
c) pożyczki na kapitał zakładowy	1,168.300.78	
	1.678.965	24
5. Odpisy	899.652	96
6. Czysty zysk	7.194.057	83
	65.019.200	31

*) W tem odsetki z pożyczki na powiększenie kapitału zakładowego oraz odsetki od wierzytelności hipotecznych, ciężących na nieruchomościach Banku.

I ZYSKI

stwa Krajowego
grudnia 1928 r.

ZYSKI.

	złotych	gr.
1. Odsetki:		
a) od weksli zdyskontowanych	16,237.922.80	
b) „ papierów procentowych	7,943.600.98	
c) z rachunków bieżących	2,904.356.26	
d) „ pożyczek terminowych	22,019.051.75	
e) „ „ towarowych	665.658.78	
f) „ „ odbudowy	3,537.652.85	
g) zwłoki z pożyczek emisyjnych	3,611.911.21	
h) od skapitalizowanych zaległości ratalnych	1.250.10	
	56,921.404	73
2. Prowizje:		
a) wekslowe	153.797.03	
b) inkasowe	408.745.84	
c) przekazowe	215.257.38	
d) z rachunków bieżących	838.058.83	
e) depozytowe	135.301.83	
f) giełdowe	303.628.85	
g) gwarancyjne i żyrowe	911.808.98	
h) działu towarowego	70.004.36	
i) różne	550.573.98	
	3,587.177	08
3. Zwrot kosztów handlowych	641.012	99
4. Dodatek na koszty administracyjne działu emisyjnego	3,503.542	91
5. Administracja realności	262.441	56
6. Zwrot odpisanych wierzytelności	103.621	04
	65,019.200	31

P R O T O K U Ł

POSIEDZENIA KOMISJI REWIZYJNEJ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
Z DNIA 26 LUTEGO 1929 R.

Komisja Rewizyjna sprawdziła bilans Banku Gospodarstwa Krajowego na dzień 31 grudnia 1928 r. oraz rachunek strat i zysków za rok 1928 i stwierdza:

- 1) że wszystkie pozycje tego bilansu, zamkniętego po obu stronach sumą Zł. 1.715,360.386.48 (łącznie z gwarancjami i inkasem), zgodne są z księgami Centralnej Buchalterji oraz księgami Centralnego Zakładu Banku i sprawozdaniami oddziałów,
- 2) że wszystkie księgi i dowody w Centralnej Buchalterji i Centralnym Zakładzie Banku znajdują się w porządku.

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna stawia wniosek o zatwierdzenie bilansu Banku na 31 grudnia 1928 r. oraz rachunku strat i zysków za 1928 rok.

Warszawa, dnia 26 lutego 1929 r.

Przewodniczący Komisji:

J. Kulski m. p.

Członkowie:

S. A. Alland

T. Pieńkowski

Dr. W. Marynowski

A. Repeczko

Do

Pana Prezesa Banku Gospodarstwa
Krajowego

w miejscu.

W odpowiedzi na pismo Pana Prezesa z dnia 1 b. m. Nr. 266/29/M. zawiadamiam Pana Prezesa, że opierając się na uchwale Rady Nadzorczej z dnia 28 lutego r. b. i protokule Komisji Rewizyjnej z dnia 26 lutego r. b. o zatwierdzeniu bilansu i rachunku strat i zysków Banku Gospodarstwa Krajowego za 1928 r., udzielam na zasadzie § 72 statutu Banku (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 46 poz. 478) władzom Banku ogólnego pokwitowania za rok operacyjny 1928.

Kierownik Ministerstwa Skarbu

(—) Grodyński.

N. E. II. 1932

Dotyczy: ...

...

...

...

...

Państwowy Zakład ...
Krajowy

...

w sprawie

...

W odpowiedzi na pismo Państwa ...

...

...

...

...

...

...

...

Kierownik Ministerstwa Skarbu

(--) Grodzka

...

...

...

